

LUNDS
UNIVERSITET

Rättssociologiska enheten

**Diskursanalys om rättens roll i produceringen och
upprätthållandet av normer som berör
kvinnor som mördar**

RÄSX11Rättssociologi: Examensarbete
för magisterexamen, 15hp VT 2011
Handledare: Anna Sonander
Examinator: Håkan Hydén
Författare: Eleni Akalu Börjesson

Abstract

In regards to the different views we have in society and norms that we follow it is often hard to confirm where they come from and where they are established. The courts and the legal judgments that they produce can potentially be viewed as a source that has the power and ability to create, establish as well as uphold views and norms that lie in society. Female criminality is a discourse which does not have a loud voice in society which in return means that society does not know much about female criminality, and far less about female criminals that get convicted for murder. By analyzing ten legal judgments collected from the Swedish district courts using a discourse analysis where a female has been convicted for murder in Sweden the aim for this essay is to reveal the norms that the courts produce and uphold as well as to see if the norms comes with any aspects of power practice and if so what possible motivations and consequences that might lie behind those. The results show that the courts do produce and uphold a particular norm of the female murderer and that this view is based on her living situation something that is mirrored in the scientific research. The research has an emphasis on how to help these women something that the judgments do not. The view which is upheld through the judgments shows a silent power practice as a part of maintaining the legal patriarchal system which is the court, creating consequences that echoes a view of females that commit murder that speaks of victimization and stigmatization and which in return speaks of an inequality before the law. It is clear that the court plays a large role in the upholding of the view of females that commit murder through the legal judgments that they produce.

Key words *Discourse, female criminality, murder, legal judgments, norms and power practice.*

Innehållsförteckning

1 Inledning	s. 4
1.1 Syfte och frågeställningar	s. 5
1.2 Rättssociologiska relevansen	s. 6
1.3 Definitioner	s. 7
1.4 Disposition	s. 8
2 Tidigare forskning	s. 9
2.1 Kvinnor som mördar	s. 9
2.2 Idealiska offer	s. 12
2.3 Likhet inför lagen	s. 13
3 Teoretiska utgångspunkter	s. 15
3.1 Diskursteorin	s. 15
3.2 Maktförhållanden	s. 17
3.2.1 Max Weber	s. 18
3.2.2 Michel Foucault	s. 20
4 Metod och tillvägagångssätt	s. 21
4.1 Insamling av material	s. 21
4.2 Bearbetning av material	s. 22
4.3 Analysarbetet	s. 23
4.4 Avgränsningar och etiska avväganden	s. 26
5 Presentation av data	s. 28
5.1 Beskrivning av domarna 1-10	s. 28
6 Analys	s. 29
6.1 Diskursanalys av domarna 1-10	s. 29
6.2 Rätten	s. 31
6.3 Makt	s. 33
7 Diskussion	s. 36
8 Slutsatser	s. 41
9 Referensförteckning	s. 44
10 Bilaga	s. 47

1 Inledning

Enligt Brottsförebyggande rådets senaste rapport Kriminalstatistiken 2009, redovisas att kvinnor står för tio procent av antalet mord alt. dråp i Sverige¹. Ett förhållandevis litet antal i jämförelse till det totala antalet. Siffran i sig är inte speciellt anmärkningsbar, men det betyder inte att siffran saknar betydelse. Siffran betyder att de senaste fem åren har över tio svenska kvinnor blivit dömda för att uppsåtligen ha berövat en annan människa livet. De har inte berövat vilken annan människa som helst, utan i varje fall har kvinnan har berövat livet om någon som stod dem väldigt nära. En far, en mor, en make, en pojkvän osv.² Morden som ligger bakom dessa tio procent har i allra högsta grad betydelse, men denna betydelse är inte anmärkningsvärt synlig i forskningen och inte heller i samhällsdebatten. En kvinna som mördar handlar utanför samhällets rådande normer, vilket de tio procenten visar, men också för att forskningen beskriver brottslighet som ett högst manligt fenomen vari kvinnor oftast har en biroll³. Historiskt sätt visar forskningen att våra uppfattningar om den kvinnliga mörderskan kopplades till biologiska faktorer och ställdes i hög grad i jämförelse med män⁴.

Varför pratar vi inte mer om dessa tio procent av kvinnor som mördar sina nära och kära? Om det står emot de rådande normerna borde då inte hela samhället skrika av upprördhet? Kanske handlar det om att kvinnor som mördar inte främst upprör utan att de bildar ett hot och att det är det som gör att vi inte vill ge det en röst.

Den instans som i ett sista led dömer dessa kvinnor är tingsrätten (om man bortser från eventuell överklagan). I domarna som produceras av tingsrätten beskrivs och bedöms gärningen men också kvinnan och motivering till det straff som utlåts. Rätten ger med andra ord en beskrivning av vem den kvinnliga mörderskan är, hur hennes gärning bedöms och utifrån vilka kriterier. För att få en klar bild av vad som konstituerar kvinnor som mördar i det svenska samhället samt hur diskursen kring dem ser ut är det relevant att ta

---

¹ Brå 2010, *Kriminalstatistik 2009*. Stockholm: Brottsförebygganderådet, s. 160.

² Redovisning för dessa fakta och siffror redovisas i avsnitt 3 samt i analysen.

³ Brå (1990) *Kvinnor och brott*. Red. Wiklund, Gunilla. Stockholm: Brottsförebyggande rådet, s.40.

⁴ Lindgren, Sven-Åke (1998) *Om brott och straff*. Lund: Studentlitteratur, s. 86.

del av den tidigare forskningen eftersom det skapar ett diskussionsunderlag för undersökningen om vem den kvinnliga mörderskan är samt visar på den problematik som finns gällande uppfattningen och hanteringen av hennes fall. Existerar det ett styrande synsätt inom forskningen kring den kvinnliga mörderskan och i så fall hur förhåller sig det till det synsätt som rätten har och går det att urskilja vem det är som producerar och upprätthåller det? Vad är det som undersöks och tas upp i förhållande till henne och hennes brott? Till skillnad från forskningen är rätten begränsad i hur den närmar sig och ser på den kvinnliga mörderskan. Genom lag ska den följa de riktlinjer och rättsregler som ges och därför är det viktigt att titta närmare på den rättsliga hanteringen⁵.

Det finns ett behov att undersöka kvinnlig brottslighet ur flera perspektiv och ännu mer finns det ett behov att undersöka den våldsrelaterade brottsligheten som kvinnor står för eftersom detta inte gjorts i mer än ett fåtal fall.

1.1 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med denna uppsats är att bidra till teoriutvecklingen kring rättens roll i normbildningen kring kvinnor som begår våldsbrott. Detta kommer göras genom att se till beskrivningar och normer av kvinnliga mörderskor i rättsliga sammanhang och vilken roll rätten har i produktionen och upprätthållandet av dessa.

- Vem är enligt svenska domar den kvinnliga mörderskan?
- Stämmer denna bild av vem den kvinnliga mörderskan är överens med den bild som går att finna i tidigare forskning?
- Inom vilka diskurser placeras den kvinnliga mörderskan i förhållande till hur hon beskrivs genom denna bild?
- Går det att urskilja någon form av maktutövning i användningen och presentationen av denna bild?
- Om ja, finns det några motiv och konsekvenser för sådan maktutövning?

---

⁵ Hydén, Håkan (2001) *Rättsregler*. Lund: Studentlitteratur, s. 9, 11.

Det som kommer att ligga till grund för undersökningen är en diskursanalys av tio stycken domar där en kvinna blivit dömd för antingen mord eller dråp insamlade från Sveriges tingsrätter.

Den bild som utkristalliserar sig i diskursanalysen kommer att sättas i förhållande till tidigare forskning om vem den svenska kvinnliga mörderskan är. Detta för att kunna få en klar bild av rättens syn på henne, samt om det existerar några likheter och skillnader. Eventuella motiv och konsekvenser som den rättsliga hanteringen av hennes fall kan ha kommer också att diskuteras.

1.2 Rättssociologiska relevansen

Den större andel av tidigare forskning som jag funnit och som kommer presenteras i följande kapitel om kvinnliga mörderskor har ett psykologiskt perspektiv där man utgått från de psykologiska faktorerna när en kvinna begår mord. Forskningen visar att det finns indikationer på konsekvenser av att man använder en viss bild eller uppfattning av kvinnor som mördar och kvinnor som begår brott generellt i rättsliga förhandlingar, men utan att undersöka det närmare. Detta visar på att det finns ett behov och att det är av vikt att det genomförs undersökningar som ser mer direkt på det samspel som sker mellan rätten och samhället i förhållande till kvinnliga mörderskor. Ur ett rättssociologiskt perspektiv är därför denna undersökning ytterst relevant. Genom att undersöka beskrivningar av den kvinnliga mörderskan och hur och om dessa återfinns och används i rättsprocesser kan man se till vilken delaktighet rätten har till denna uppfattning och även till konsekvenserna av det⁶. Genom att undersöka om det uppstår icke-åsyftade verkningar genom rättsprocessens åsyftade verkningar kan man titta närmare på rättens inverkan på samhällsförhållanden, samt se om det existerar en växelverkan mellan dem i de fall som berör uppfattningen av kvinnor som mördar⁷.

”Law has now come to be recognized as an agency of power; an instrument of government. Insofar as government is centralized in the state, law appears exclusively as the law of the state. In the lawyers view

---

⁶ Mathiesen, Thomas (2005) *Rätten i samhället*. Lund: Studentlitteratur, s. 15.

⁷ Mathiesen, s. 29,30,31,67.

and in the wider public view it has come to be seen as separate from the society it regulates. It has become possible to talk about law *acting upon* society, rather than law as an aspect of society.”⁸

Roger Cotterrell beskriver den helhet som är viktigt att tänka på när man närmar sig något ur ett rättssociologiskt perspektiv. Rätten och samhället är två delar av samma helhet och det är genom detta perspektiv som jag närmat mig undersökningen och dess frågeställningar.

När man närmar sig rätten finns det enligt Håkan Hydén olika sätt att uppfatta den på. Han delar in dessa synsätt av rätten i tre olika paradig. Det tredje paradigm utgör ett rättssociologiskt perspektiv på rätten genom att man ser till utfallet av beslutsfattandet som ett resultat av flera olika faktorer som bland annat berör sociala förhållanden, ekonomiska, politiska krafter i samhället och vad allmänheten anser.⁹ Detta perspektiv på rätten bygger vidare på vikten av att se på rätten som en del av samhället och inte separerad och opåverkad av samhället. ”Rätten utgör här bara en av flera tänkbara faktorer som påverkar den som fattar beslut och domar. Rättsregler kan enligt detta paradigms axiomatiska förutsättningar inte skiljas från andra normer”.¹⁰

1.3 Definitioner

I detta avsnitt kommer definitioner av återkommande begrepp i undersökningen att ges för att förtydliga användningen och förståelse av dem i texten.

Rätten som begrepp hänvisar först och främst till de svenska domarna, men som en del av det svenska rättsväsendet anknyter begreppet rätten också till rättsväsendet som sådan¹¹. Enligt Håkan Hydén använder sig rätten av ett diagonalt perspektiv där allmänna principer och värden bildar en rätt som utför tillämpning av dessa principer och värden¹². Eftersom domarna är ett resultat av detta diagonala arbetssätt innefattar de vad som betecknas som rätten.

---

⁸ Cotterrell, Roger (1992) *The sociology of law*. New York: Oxford University press, s. 44.

⁹ Hydén, Håkan (2002) *Rättssociologi som rättsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, s. 78.

¹⁰ Hydén (2002), s. 60.

¹¹ <http://www.domstol.se/Om-Sveriges-Domstolar/Rattsvasendet/> 25/5 2011.

¹² Hydén (2002), s. 16.

Med *norm* menas de imperativ som är väl etablerade både i samhället men framför allt i rätten¹³, i form av bland annat rättsregler. Det viktiga är att se hur normer medverkar till att vi handlar på ett visst sätt. Att normer medverkar till att saker och ting händer. ”[d] en övergripande funktionen hos normen är just att transformera värden till handlingar, att överbrygga börat och varat.”¹⁴ Det som ligger i fokus i undersökningen är de värden som ligger bakom bedömningarna, avväganden och de beslut som tar sig uttryck i rätten. Begreppet *Maktutövning* följer de definitioner som är framtaget av Max Weber och Michel Foucault.¹⁵

Uppsåt betraktas utifrån både effekten av en handling, men också utifrån själva handlingen. I förhållande till prövning av effekten av en handling, undersöker man om det föreligger, direkt, indirekt eller ett likgiltighetsuppsåt. I förhållande till handlingen undersöker man om personen haft full insikt eller likgiltighetsuppsåt.¹⁶

1.4 Disposition

Uppsatsen är upplagd så att den inleder med en presentation av tidigare forskning med fokus på kvinnor som begår våldsbrott. I avsnittet därefter redovisas för de teoretiska utgångspunkterna som följs av en metodredovisning och presentation av empirin som använts i undersökningen. Slutligen redovisas analys, diskussion och slutsatser.

---

¹³ Baier, M & Svensson, Måns (2009) *Om normer*. Malmö: Liber, s. 25, 35, 182.

¹⁴ Baier et al., s. 182, 183.

¹⁵ Se avsnitt 3.

¹⁶ Wennerberg, Suzanne (2005) *Introduktion till straffrätten*. Stockholm: Norstedts Juridik, s. 30,32.

2 Tidigare forskning

Den tidigare forskning som kommer presenteras nedan har hittats genom en såkallad snöbollseffekt¹⁷ där samtliga arbeten gått igenom för att sedan ta ut det som ansetts mest relevant för undersökningen. Flera av de böcker som finns tillgängliga på biblioteken som tar upp kvinnor och brott refererar till varandras arbeten, vilket i sig ger en antydning om forskningens omfattning.

2.1 Kvinnor som mördar

Jenny Yourstones avhandling ”Violent female offenders: Facts and preconceptions”¹⁸ som är gjord på Institutionen för Psykologi i Stockholm belyser fakta och förutfattade meningar om kvinnliga våldsbrottslingar i Sverige. Med hjälp av tre olika studier visar hon på skillnader mellan kvinnor och män som begår våldsbrott. Studie I grundar sig på insamlat material om morddömda brottslingars psykosociala bakgrund mellan åren 1995-2001¹⁹. Studien visar på flera tydliga skillnader. Den kvinnliga mörderskan påvisade inte ett aggressivt beteende i sin barndom, något Yourstone menar kan vara viktigt att ta notis av med tanke på att det indikerar att den mordiska kvinnan inte är lika synlig som den manliga. Kvinnan hade dessutom levt under sämre psykosociala förhållanden samt varit utsatt för sexuella övergrepp i större utsträckning än männen. Yourstone menar att utåt sett syns dessa kvinnor inte lika mycket som männen på grund av att de flesta har barn, är sambos och fast bostad samt att väldigt få har begått brott innan mordtillfället. Av vikt är dessutom att 1 av 2 på något sätt har varit i kontakt med någon form av myndighet nära inpå mordtillfället. Yourstone betonar att detta indikerar på en brist i systemet att fånga upp dessa potentiella mörderskor²⁰. Studie II bygger på material från alla de brottslingar som fått genomgå en ”forensic psychiatric

---

¹⁷ Detta innebär att den information som först hittades hjälpte mig att hitta mer information osv. Detta arbetssätt är fördelaktigt när man arbetar med ämnen och frågor som inte är så utforskade eftersom det skapar underlag som gör undersökningen möjlig. Potentiell nackdel kan vara att den information man hittar inte representerar en helhetsbild, utan endast en samling enheter från en delbild. Esaiasson, P m.fl. (2007) *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik, s.216.

¹⁸ Yourstone, Jenny (2008) *Violent female offenders: Facts and preconceptions*. Stockholm: US-AB.

¹⁹ Yourstone, s. 1 i bilaga Study I.

²⁰ Yourstone, s. 22.

inpatient evaluation”, beordrad av domstol mellan åren 1992-2000²¹. Resultaten av denna studie visar att två gånger så många kvinnor förklarades rättsligen sinnessjuka utan någon koppling till varken ålder, medborgarskap, diagnos eller kategori av lagöverträdelse. Allt oftare gavs kvinnorna diagnosen PD, Personlighetsstörning, något Yourstone indikerar kan bero på brist av diagnoser. Yourstone menar att det existerar lägre kriterier för att kvinnor ska förklaras sinnessjuka i förhållande till de brott de gör²². Studie III har syftet att undersöka om besluten om rättspsykiatrisk vård grundar sig i någon form av fördomar eller förutfattade meningar. Materialet för studien är hämtad från deltagandet av 45 rättsmedicinska experter, 46 chefsdomare och 80 psykologi studenter. De fick alla ta del av en karaktärsteckning av ett mordfall med antingen en kvinnlig eller manlig brottsling²³. Resultaten av studien visar att det finns indikationer på att brottslingens kön har en betydande inverkan när det gäller utslag av sinnessjuka. Resultatet tyder också på enligt Yourstone att det finns köns relaterade fördomar som styr beslutsfattandet, som att domare tenderar att utfärda ett mildare straff till åtalade av samma kön, men har inga tyliga svar på hur det utspelar sig i utredningen och av vem och varför, men menar på att det indikerar vikten av utökad kunskap om begräsningarna gällande den mänskliga faktorn hos de som tar rättsliga beslut²⁴. Yourstone har bland annat arbetat efter *The Theory of homicidal behavior among women*²⁵ i sin avhandling. Teorin är utvecklad i ett samarbete av flera olika forskare och bygger på en sammansättning av strukturella, sociala och kulturella förutsättningar. Ett viktigt syfte med teorin är att den inte ska vara direkt användbar i rättsliga sammanhang, så som att skapa en grund för rättsliga förhandlingar²⁶. Teorin menar på att det moderna samhället skapar påfrestningar för alla kvinnor, något som i sin tur har negativa effekter. Man lägger fram flera olika påståenden om hur kvinnan hanterar dessa påfrestningar annorlunda i

---

²¹ Yourstone, s. 2 i bilaga Study II.

²² Yourstone, s. 25.

²³ Yourstone, s. 2 i bilaga Study III.

²⁴ Yourstone, s. 27.

²⁵ *Criminology*, Volume 33, No 2, 1995. A theory of homicidal behavior among women. Ogle, Maier-Katin & Bernard. Se 3.3 för utförlig redovisning av teorin.

²⁶ Ogle et al., s. 187.

förhållande till män²⁷ och hur det i sin tur kan resultera i agerande med dödligt våld som resultat. Kvinnan vänder negativa känslor inåt vilket skapar en överkontrollerad personlighet som ibland utövar extremt våld som en form av explosion som ett resultat av hennes utdragna hantering av negativa känslor²⁸.

I avhandlingen ”The Psychology of Female violence” diskuterar Anna Motz bilden av den kvinnliga mördaren, men ur en specifik synvinkel, nämligen den misshandlade kvinnan som mördar. Hon beskriver under vilka förutsättningar dessa kvinnor mördar, men diskuterar också uppfattningarna som finns om dessa kvinnor och hur de behandlas och beskrivs i det rättsliga systemet²⁹. Motz menar på att teorier så som ”the battered women syndrome”³⁰ och ”learned helplessness”³¹ ignorerar den komplexitet som existerar i ett förhållande som innefattar misshandel³² och antyder att användandet av det som försvar i rättsliga förhandlingar kan ha negativa konsekvenser inte bara för den enskilda kvinnan, men kan ses som ett våld mot kvinnor i sin helhet. ”There is a danger that labelling a response to systematic abuse ”battered woman syndrome” without adequate reference to the social, cultural and political circumstances that allow this abuse to continue can contribute to stereotypes about womens inherent madness,”³³ men anser ändå att man bör se till den historia av våld som kvinnan har levt i för att kunna få en fullständig bild av bakgrunden till hennes brott³⁴. Motz understryker dessutom vikten av att vi vågar erkänna kvinnliga våldsbrott, för att ta bort det stigma som finns kring kvinnor som begår våldsbrott. Motz anser att det är nödvändigt för att man ska kunna hjälpa dem som begår dessa brott. Att kvinnor ofta förflyttas mellan att antingen vara idealiserade eller ringaktade genom sina handlingar menar Motz är av vikt för att förstå hur man hanterar fall där kvinnor begår allvarliga våldsbrott. Motz menar att

---

²⁷ Ogle et al., s.175.

²⁸ Ogle et al., s.173.

²⁹ Motz, Anna (2001) *The psychology of female violence*. East Sussex: Brunner- Routledge, s. 12.

³⁰ Motz, s. 245.

³¹ Motz, s. 220.

³² Motz, s. 247.

³³ Motz, s. 248.

³⁴ Motz, s. 253.

deras handlingar är starkt normbrytande och för ofta med sig oerhört straka reaktioner från omgivningen³⁵.

2.2 Idealiska offer

Hur ser samhället på kvinnor som mördar? Är hon ett offer eller enbart en gärningsman? Nils Christie menar på att det som utmärker det idealiska offret i samhället är när "[e]n person eller kategori av individer som när de drabbas av brott lättast får fullständig och legitim status som offer"³⁶,

men menar att vad som utmärker ett idealiskt offer inte behöver höra samman med vad som är ett verkligt offer. Det idealiska offret hör på så sätt samman med våra uppfattningar om vad som konstituerar ett offer. I kontrast blir ett icke-idealiskt offer istället förknippat med en personifiering av oönskade villkor, som att stå utanför samhällets normer.³⁷ På samma sätt existerar bilden av gärningsman³⁸.

Ingela Kolfjord har i ett omfattande forskningsarbete genomfört djupintervjuer med 19 olika kvinnor mellan 17 och 55 år om deras liv.

Kolfjord är rättssociolog och har gjort detta arbete för att beskriva kvinnors livsprocesser i ett socialt och strukturellt sammanhang. Hennes huvudsyfte är att bidra till teoriutveckling kring kvinnors brottslighet, men också att bidra med empiriskt underlag för sådan utveckling. Kolfjord tar upp den utveckling som skett i den feministiska diskursen om kvinnor och brott och menar att den "[r]ört sig bort från enkla orsaksförklaringar till brottslighet och mot en riktning som beaktar kvinnors livsvillkor, deras positionering som kvinnor och deras eget meningsskapande i förståelsen av lagbrott." Hon menar att motivet för brott har fått företräde framför att endast se till orsak – verkan.³⁹

Kolfjord hänvisar till det diskursiva som sker i förhållande till kvinnor i samhället och menar att det är en nödvändighet att se till de föreställningar som finns kring kvinnor och brott för att få en full förståelse för kriminaliteten och kvinnorna som är en del av den och anser att ett genusperspektiv är en

---

³⁵ Motz, s. 259, 260.

³⁶ *Det motspänstiga offret* (2001) red. Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid. Lund: Studentlitteratur, s. 47.

³⁷ Åkerström et al., s. 53.

³⁸ Åkerström et al., s. 55.

³⁹ Kolfjord, Ingela (2003) *Kvinnors drogbruk och lagbrott*. Lund: Bokbox förlag, s. 17, 247.

nödvändighet och arbetar själv utifrån det.⁴⁰ Ett resultat som Kolfjord kan påvisa genom sitt arbete, utan att påstå att det finns en slags kriminell kvinna, är att det som är gemensamt för dessa kvinnor är att de alla genomlever en livsprocess och att de vid olika tidpunkter i denna väljer eller tvingas att välja att handla på ett sätt i en viss situation. Situationerna och handlingarna varierar, men har för alla kvinnorna liknade och gemensamma drag.⁴¹ Kopplar man Kolfjords arbete till Christie teori om det idealiska offret blir det avgörande gällande synen på dessa kvinnor Kolfjord intervjuat ifall deras livsprocesser skulle anses som tillräckligt i förhållande till deras brott för att samhället skulle betrakta dem som offer. De flesta av kvinnorna i Kolfjords intervjuer är inte bara brottslingar utan har även blivit drabbade av brott. Frågan som blir intressant är huruvida en kvinnlig brottsling som också blivit utsatt av brott blir betraktad likadant som en kvinna som blir utsatt för brott men som inte själv begått brott.

2.3 Likhet inför lagen

”Domstolar samt förvaltnings myndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet”.⁴²

Christian Diesen menar på att begreppet ”Likhet inför lagen” är ett ouppnåeligt ideal och att det är komplexiteten i rättsskipningen som är anledningen till att idealet är utom räckhåll. Att fastställa fakta i förhållande till lagen, jämföra en konkret verklighet, med en abstrakt norm, för att se om brottslighet förekommit och sedan fastsätta ett straff för detta menar han lämnar stort utrymme för fel. Han uttrycker att dessa fel kan grunda sig i olika saker, t.ex. bristfällig kunskap och logik, personliga och sociala värderingar som sätts i förhållande till önskade genomslag samt att lagarna som samhället styrs och upprätthålls av är skapade av de styrande. ”Eftersom det abstrakta ledet är normativt, dvs. bygger på värderingar, är det illusoriskt att det

---

⁴⁰ Kolfjord, s. 249, 250.

⁴¹ Kolfjord, s. 251, 252.

⁴² RF(1974:152) kap 1 § 9.

konkreta ledet, själva normtillämpningen, skulle kunna ske på ett objektivt, värderingsfritt sätt”.⁴³

Att rätten är en reflektion av en patriarkal struktur menar Diesen är onekligt, men att det viktiga ligger i att det skapas en jämlikhet när det gäller delaktighet i normbildningen i och av rätten framför att man ändrar sådant som bevisar patriarkatet. Att t.ex. ändra en lagtext menar han har inget reellt värde då det enbart skapar en formell förändring och inget konkret.⁴⁴

Sammanfattningsvis finns det en problematisering och pågående diskussion i den tidigare forskningen kring kvinnor och brott i allmänhet, sättet samhället och rätten uppfattar och behandlar dem samt vilka möjligheter det finns till att skapa jämställdhet i normbildningen kring kvinnor som begår brott, både i samhället men också i rätten.

---

⁴³ *Likhet inför lagen*, s. 183,227.

⁴⁴ *Likhet inför lagen*, s. 209,212.

3 Teoretiska utgångspunkter

I följande avsnitt kommer de teoretiska utgångspunkterna som använts i undersökningen att presenteras.

3.1 Diskursteorin

Diskursteorin som används i undersökningen är hämtad från ”Hegemonin och den socialistiska strategin” av Ernesto Laclau och Chantal Mouffe.⁴⁵

Diskursteorin innehåller olika metodologiska verktyg som kommer att användas för att lyfta fram den identifiering alt. positionering som görs av den kvinnliga mörderskan i domarna.

“Detta var det ögonblick då språket invaderade den universella problematiken, det ögonblick då, i frånvaron av centrum eller ursprung, allting blev diskurs – ifall vi kan enas om detta ord – det vill säga ett system i vilket det centrala signifikatet, det ursprungliga eller transcendentala signifikatet, aldrig är absolut närvarande utanför differenssystemet. Frånvaron av det transcendentala signifikatet utvidgar signifikationens domän och spel i oändlighet”.⁴⁶

Detta citat ger en definition av vad begreppet diskurs bär för mening för teorin. Diskursteorin bygger på att alla sociala fenomen är föränderliga och att en total fixering av innebörd aldrig kan inträffa. En diskurs innebär istället att det har inträffat en tillfällig förslutning av innebörd inom ett visst område, som ett resultat av att man har modifierat innebörden av ett eller flera element så att de skapat en strukturerad totalitet. Därifrån vart man hämtar andra innebörder och skapar nya strukturer inom en diskurs kallar Laclau och Mouffe för *diskursivitetsfältet* och det är närvaron av detta diskursiva fält som gör det omöjligt för en diskurs att nå fullständig totalitet och är istället alltid föremål för förändringar.⁴⁷ Det är också denna omöjlighet som man arbetar emot inom varje diskurs för att skapa otvetydighet i så stor utsträckning som möjligt. Ett viktigt begrepp inom diskursteorin är artikulation. Enligt

---

⁴⁵ Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal (2008) *Hegemonin och den socialistiska strategin*. Stockholm: Vertigo.

⁴⁶ Laclau et al., s. 167.

⁴⁷ Laclau et al., s. 39, 159, 166.

diskursteorin sker artikulation när användningen av ett tecken upprättar en relation mellan olika element på så sätt att deras identitet förändras som ett resultat av den artikulatoriska praktiken eller enklare sagt när ett tecken sätts i relation till ett annat och ger det en mer definierad mening inom aktuell diskurs.⁴⁸ Ett annat viktigt begrepp inom diskursteorin är hegemoni, eftersom artikulatoriska praktiker är det som skapar hegemoniska formeringar. Det finns fler definitioner av begreppet som hänger samman med dess ursprung. Begreppet användes i politiska sammanhang för att beskriva vad Laclau och Mouffe beskriver som ett begränsat område av politiska effekter där begreppet såg som ett slags nödvändigt kontingent ingripande för att styra upp sådan samhällslig utveckling som ansetts hamnat i någon form av kris. Den definition som Laclau och Mouffe använder av begreppet hegemoni i diskursteorin hör ihop med Gramscis teori att hegemonin utgör nyckeln till att förstå den enhet som finns i ett konkret socialt sammanhang och att förstå förändringen av den.⁴⁹ Med andra ord handlar det inte bara om att aktivt styra utvecklingen av samhället och dess komponenter utan också om att förstå den och att förstå förändringarna av den. I alla sociala sammanhang sker det sedan enligt Laclau och Mouffe en överbestämning av all betydelse som innebär att en process av symbolisk karaktär sker genom vilket det sociala skapar sig själv. Detta innebär att det inte kan finnas något som talar för att det som skapats är en nödvändighet för dess överlevnad eller att det kommer att bestå.⁵⁰

Utöver grundbegreppen för vad en diskurs är och hur den bör användas ger Laclau och Mouffe konkreta metodologiska redskap/begrepp för att titta närmre på innehållet i en diskurs och som sätter begreppen diskurs, diskursivt fält samt artikulation i ett större sammanhang och som gör det möjligt att undersöka hegemoni, antagonism och identitet. Med andra ord ett sätt att titta närmare på ledande synsätt, om det existerar någon kamp kring dem och hur människor positioneras och identifierar i och genom dessa synsätt.

---

⁴⁸ Laclau & Mouffe, s. 157.

⁴⁹ Laclau et al., s. 42, 205.

⁵⁰ Laclau et al., s. 149, 206.

Alla tydligt uttalade tecken och positioner inom en diskurs benämns *moment* inom teorin. *Element* står för de tecken och positioner som inte är tydligt uttalade, utan har en större spridning och vars innebörd står i kontrast till flera olika diskurser. *Noder* är de tecken inom en diskurs vart alla andra tecken kretsar kring och får sin mening. Skillnaden mellan en *nod* och det som Laclau och Mouffe kallar för *en flytande signifikant* som också är ett element är att den hänvisar till att det existerar en kamp mellan olika diskurser om dess betydelse medan *noden* står för ett obesträtt tecken inom en diskurs som ger betydelse åt övriga tecken inom samma diskurs⁵¹. Detta i sig betyder att övergången från element till moment aldrig kan bli fullständig. Betydelseskapandet och placeringen av dessa olika tecken i samhällets olika diskurser är det som förklarar meningen med artikulation. ”Artikuleringspraxis består således i konstruktion av noder som fixerar betydelsen på ett partiellt sätt; och den partiella karaktären hos denna fixering har sin upprinnelse i det sociala öppenhets, som i sin tur är ett resultat av alla diskursers ständiga överflödande tvärs genom diskurvitetsfältets oändlighet.”⁵²

3.2 Maktförhållanden

Två olika teoretiska utgångspunkter som båda diskuterar begreppet makt kommer att användas. Detta för att kunna urskilja om det faktiskt finns något/några element av maktutövning i hur bilden av den kvinnliga mörderskan framställs och upprätthålls i en dom samt för att kunna diskutera eventuella motiv och konsekvenser med det i ett samhälleligt perspektiv.

3.2.1 Max Weber

Weber presenterar i ”Ekonomi och samhälle” sin teori om ”legitimerad makt” samt redogör för sociologiska grundbegrepp så som han ser dem. Enligt Weber konstituerar en social handling att det finns en subjektiv innebörd i handlingen som är i direkt relation till andra och vars förlopp går hand i hand med dessa.⁵³ Att kunna förstå sociala handlingar kan enligt Weber betyda två olika saker. Antingen finns det en direkt förståelse för en handling då meningen med

---

⁵¹ Laclau et al., s. 169, 187.

⁵² Laclau et al., s. 169.

⁵³ Weber, Max (1983) *Ekonomi och samhälle*. Del I. Lund: Grahns boktryckeri, s. 3.

handlingen är så direkt rationell och inprogrammerad hos oss att det inte råder någon tvekan om meningen/motivet bakom handlingen eller så krävs det en tolkning av mening/motiv för att vi ska kunna förstå en social handling. Oavsett om den sociala handlingen hör till den direkta förståelsen eller om det krävs en förklaring för att förstå menar Weber att det är viktigt att sätta handlingen i förhållande till dess subjektiva innebörd. Weber lägger fram tre sätt varpå man kan tolka dessa meningssammanhang. Antingen tolkar man den faktiska, subjektiva meningen i en enskild handling eller den genomsnittliga eller approximativa subjektiva meningen och slutligen kan det också handla om att tolka den vetenskapligt konstruerade meningen eller meningssammanhanget hos den rena typen av en vanlig företeelse.⁵⁴ Viktigt är Webers innebörd av stat. Eftersom det endast är enskilda individer som kan uppfattas som utövare av meningsfullt orienterade handlingar väljer Weber att omtolka begreppet till att staten och de kollektiv som agerar under denna är platser vari individer är tänkta att utföra sociala handlingar. Sociala handlingar som påverkas av de individuella föreställningarna om både individen själv men också upprätthållandet av kollektivet vari den agerar. Weber igenkänner den organiska sociologins perspektiv om att kunna förklara en företeelse som helhet genom att se till delarnas relation till helheten, då detta synsätt kan bidra till att finna det sociala beteendet som är viktigt för att kunna förklara just det, men samtidigt trycker Weber på att det är viktigt att våga gå längre och förstå även de delaktiga individernas beteende och inte enbart helheten som de är del av.⁵⁵ Weber redogör för fyra olika typer av socialt handlande som han knyter samman med två typer av legitim ordning och vad dessa grundar sig på samt redogör för hans syn på begreppen makt och auktoritet. Legitim ordning menar Weber kan vara styrd av aktörens föreställning om vad som är legitim ordning, med andra ord att det existerar en sannolikhet för en ordnings giltighet. Att det som styr handlingen är starkt kopplat till normer som inte enbart grundar sig i sedvänja eller egenintresse utan också i normer som handlar om att undvika exempelvis ett regelbrott eller ett brott mot aktörens ”pliktkänsla” gentemot en arbetsgivare eller liknande.⁵⁶

---

⁵⁴ Weber, s. 6, 7.

⁵⁵ Weber, s. 10, 11.

⁵⁶ Weber, s. 22, 23.

De olika typer av legitim ordning som finns enligt Weber är; den rent subjektiva som bygger på affektuell hängivelse gentemot ordningen, den värderationella som bygger på uttryck för absoluta värden av moral, etik osv., eller grundar sig den legitima ordningen i religiös tro som är nödvändig för den legitima ordningen. Den andra kategorin grundar sig i att det finns förväntningar på specifika följder där ordningen grundar sig i konventioner och rättsordningar.⁵⁷ Grunden för legitimitet gällande en social ordning kan bygga på följande; tradition, affekt, värderationell tro eller på grund av att positiva stadganden betraktas som legala. Legitimitet för en ordning kan också grunda sig i en överenskommelse eller i ett samtycke.⁵⁸

”Enligt all erfarenhet finns det inget auktoritetssystem som frivilligt nöjer sig med endast materiella, affektuella eller värderationella motiv som förutsättning för sin existens. Varje sådant system försöker dessutom skapa och vidmakthålla föreställningen om sin ”legitimitet”.⁵⁹ Med detta menar Weber att det ofta förekommer andra typer av motiv för att upprätthålla en ordning. En auktoritet betyder enligt Weber en sannolikhet för att specifika order blir åtlydda av en viss grupp av människor. Skillnaden mellan auktoritet och makt är att makt betyder sannolikheten för att få igenom sin vilja i en social relation trots motstånd, oavsett vad sannolikheten beror på. Skillnaden ligger därmed främst i att en auktoritet grundar sig i order av olika slag och en makt i viljan. Begreppet disciplin i kontrast till dessa två begrepp menar Weber innebär sannolikheten för att en order åtlyds inövat och motståndslöst.⁶⁰ För att kunna undersöka auktoriteter har Weber utformat tre olika idealtyper där legitimiteten primärt baseras på olika utgångspunkter. Först har vi den legitima auktoriteten som baseras på rationella skäl som står för en legal auktoritet, den andra på traditionella skäl som innebär en traditionell auktoritet och den tredje på karismatiska som då står för en karismatisk auktoritet. Auktoritetens giltighet kan alltså på så vis ha olika grund.⁶¹ Med hjälp av Weber teori kommer rätten som en auktoritet i förhållande till den kvinnliga mörderskan att analyseras.

---

⁵⁷ Weber, s. 24.

⁵⁸ Weber, s. 26.

⁵⁹ Weber, s. 144.

⁶⁰ Weber, s. 37, 38.

⁶¹ Weber, s. 146.

3.2.2 Michel Foucault

Michel Foucaults teori om makt och stigmatisering kommer att användas för att kunna diskutera eventuella konsekvenser som maktutövning i rätten kan ha.

Foucault beskriver i sin bok "Övervakning och straff" den process som tar sig uttryck när en eller flera människor agerar mot samhällets gällande rättsregler och sociala normer samt hur samhället reagerar gentemot handlingen. Genom tiderna har metoderna för övervakning och straff förändrats, vi har alltmer gått från de öppna fysiska straffen till de mer tysta och psykologiska straffen, som exempelvis kan ta sig uttryck genom stigmatisering.⁶²

Det som är intressant att titta närmare på är han teori om det disciplinära samhället.⁶³ Foucault menar på att disciplinen är en teknik som används för att skapa ordning i den mänskliga mångfalden och det som utmärker disciplinens försök att utveckla en maktteknik gentemot denna mångfald är att maktutövningen bör förbli relativt osynlig och ett sätt är att hålla kostnaderna för maktutövningen nere. Ett andra steg är att maktens verkningar uppnår maximal intensitet och utbredning samt att knyta samma dessa två steg genom att utnyttja avkastningen av dess ekonomiska ökning till att bibehålla fogligheten hos alla de delar som ingår i systemet vari de utövar makt.⁶⁴

---

⁶² Foucault, Michel (1993) *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag.

⁶³ Foucault, s. 137.

⁶⁴ Foucault, s. 218, 219.

4 Metod och tillvägagångssätt

I följande kommer tillvägagångssätten med att samla in och bearbeta materialet som ligger till grund för undersökningen samt kommer analysarbetat närmare att redovisas. Utöver detta kommer vilka avvägningar och etiska aspekter som tagits hänsyn till i förhållande till materialet att redovisas.

4.1 Insamling av material

Ett första steg i materialinsamlingen var att kontakta samtliga 48 tingsrätter i Sverige för att få ta del av domar där en kvinna som stått åtalad blivit dömd för antingen mord eller dråp. Detta gjordes genom email. Tidspannen som efterfrågades var mellan 2005 fram till april 2011, men på grund av att inte alla tingsrätter hade år 2005 tillgängligt i sina system användes de domar som föll mellan 2006 fram till april 2011. På grund av att tingsrätterna inte har möjligheten att söka på ”saken” eller på kön skickade de flesta som svarade målförteckningar över samtliga år reducerat till ”brott mot person”. I vissa få fall skickades målförteckningar över med samtliga mål under samma tidsperiod och i vissa fall letade enskilda tingsrätter upp informationen själva och skickade. Sammanlagt svarade 38 stycken tingsrätter inom loppet av fyra veckor och efter en påminnelse svarade ytterligare två, men på grund av tidsspannet för uppsatsen valdes dessa bort. Av de 38 tingsrätterna som svarade hade 27 stycken inga träffar på efterfrågan. Övriga elva stycken hade någon form av träff, men alla stämde inte helt överens med kriterierna för sökningen och har därför inte använts i undersökningen. Sammanlagt fanns tio stycken fall som passade och det är de som kommer att presenteras och som har använts i undersökningen. Alla utom tre stycken domar som istället skickades med post skickades över email.⁶⁵

---

⁶⁵ Det skulle vara av stort intresse att även se till andra domar av våldsbrott bland kvinnor i Sverige och jag ser gärna att resultatet av denna undersökning sätts i relation till dessa. Den faktor som gjort att jag själv låtit bli att göra en sådan undersökning vid detta tillfälle beror på den omfattning en sådan undersökning kräver och den tid som behövs för att genomföra den, tid som tyvärr inte finns tillgänglig.

Målet var att undersökta samtliga fall i Sverige, att göra en totalundersökning⁶⁶. Detta valdes för att skapa både en stark validitetsgrund, reliabilitet samt göra resultatet av undersökningen så representativt som möjligt⁶⁷. Även vid en totalundersökning får man räkna med visst bortfall, men om det skulle finnas fler är de troligtvis inte många med tanke på att resultatet av materialinsamlingen inte var stor. Genom att utgå från en liten andel av den svenska populationen, närmare bestämt de 10 procent kvinnor som begått mord i Sverige, ökar chanserna för att litet bortfall.⁶⁸ År 2009 dömde den svenska rätten 150 fall i kategorin mord alt. dråp⁶⁹ och går man efter den siffran handlar bortfallet om högst 5 domar om man utgår ifrån de 10 procenten som redovisas.

Utöver insamlingen av domarna som kommer ligga till grund för undersökningen och som kommer att analyseras närmare med hjälp av diskursanalys, närmare bestämt Diskursteorin⁷⁰ och innehållsanalys⁷¹, bestod insamlingen av empirin i ett andra steg av att se till tidigare forskning samt grunderna i praktisk juridisk metod och straffrättens påföljdslära. Materialet kommer att användas som en del av undersökningen och framför allt som ett bollplank till det resultat som diskursanalysen ger av domarna och kommer därför att vara en del av analys och diskussionsdel och den juridiska litteraturen kommer presenteras kort i avsnitt 5.

4.2 Bearbetning av materialet

När bearbetningen sattes igång av det insamlade materialet inleddes detta med att läsa igenom samtliga domar en gång. För att ta till vara på det första intrycket av domarna och dess innehåll fördes anteckningar i punktform. Dessa initiala anteckningar användes sedan som grund för att skapa kategorier som kunde anses representera översiktligt vad domarna innehöll. Dessa kategorier är följande: Datum, Ålder vid gärningen, Gärning, Bakgrund, Uppsåt samt straff. Val av kategorier togs ut efter en första läsning av domarna, då de kategorier

---

⁶⁶ Esaiasson, P m.fl. (2007) *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik, s. 195.

⁶⁷ Rosengren, Karl Erik & Arvidson, Peter (2002) *Sociologisk metodik*. Malmö: Liber. s. 47.

⁶⁸ Esaiasson et al., s. 213.

⁶⁹ *Kriminalstatistik 2009*, s. 150.

⁷⁰ Se 5.3 Diskursanalys

⁷¹ Rosengren et al., s. 360 och Titscher, Stefan et al. (2007) *Methods of text and discourse analysis*. London: Sage Publications, s. 55.

som var mest återkommande i domarna togs ut för att skapa en röd tråd för analysen av dem. På grund av att metodarbetet skett kvalitativt var det oundvikligt att som forskar befria sig från att tolka materialet samtidigt som den samlades in. Genom att ha upptäckt ett mönster i domarna, vilket kategorierna representerar och arbeta utifrån dem kunde forskningsmaterialet hanteras på ett mer objektivt och sakligt sätt. Ifrågasättande av kategorierna har även varit en del av metodarbetet av materialet⁷². Kategorierna ställdes sedan upp i en sammanställning för att på ett tydligt sätt kunna se innehållet av dem, samt för att underlätta och förbättra diskursanalysen av domarna.

4.3 Analysarbetet

I följande avsnitt kommer en utveckling av diskursteorin att presenteras, samt kommer metodens begränsningar för undersökningen att redogöras för. Övrig metodanvändning och tillvägagångssätt i analysarbetet kommer också att tas upp i följande avsnitt.

Diskursteorin är som presenterats tidigare en blandning av teori och metod vilket innebär att det finns vissa begränsningar med att använda den. Eftersom domar använts som underlag för diskursanalysen var det nödvändigt att tillföra ytterligare redskap för själva bearbetningen av domarna. Det som granskats i domarna är dess innehåll, som sedan analyserats i förhållande till de metodologiska termer som diskursteorin redogör för. Med tanke på granskningen av innehållet har en innehållsanalys använts i samband med diskursteorin när domarna bearbetats och analyserats. Innehållsanalysen har använts som en strategi i analysarbetet, genom fram för allt uppbyggnaden av kategorier.⁷³

En viktig faktor som har tagits hänsyn till i metodarbetet är följande som beskrivs om undersökningar som berör diskurser på ett eller annat sätt; ” Socioculturally acquired values and norms, as well as psychic predispositions, are in a changing relationship with the process-governed, social production of discourse and can or must be included in the analysis. The inclusion of these

---

⁷² Rosengren et al., s. 218,219.

⁷³ Titscher et al., s. 55, 58.

factors that influence text production and comprehension goes beyond the limits of traditional investigations that are based on the analysis of content.”⁷⁴ Detta uttalande ger grund för att det är viktigt med att se till förhållandet mellan värderingar och normer samt förutfattade meningar i förhållande till samhällets produktion av diskurser. Eftersom begreppet diskurs i sig själv inte är entydigt⁷⁵ valdes diskursteorins definition av begreppet att användas i undersökningen. På grund av att Laclau & Mouffes verk som presenterat konceptet för diskursteorin inte tar upp redskapen för att analysera subjektet inom diskurser och för att originalverk till de verk som gör inte fanns tillgängligt valde jag att ta hjälp av metodboken ”Diskursanalys som teori och metod”⁷⁶ för att den förtydligar de konkreta möjligheterna med att använda teorin även som metod.

Subjektet anses enligt teorin att vara splittrat på grund av samma orsaker som diskurser alltid kan bli föremål för förändringar. Subjektet försöker finna sig själv i samhällets olika diskurser och är på så sätt splittrat och även överdeterminerat eftersom den kan tillgodos sig flera olika identiteter genom flera olika diskurser.⁷⁷

Detta är en del av att man inom Diskursteorin menar att subjektet skapas av och i samhällets diskurser och på så sätt erbjuder samhällets diskurser subjektet olika givna positioner inom diskursen som denna kan identifiera sig med. Detta görs genom att subjektet skapar en kedja av ekvivalens med hjälp av olika flytande signifikanter (element), som i sin tur bildar en relationell identitet.⁷⁸ Frågan om subjektets identitet har tagits hänsyn till i undersökningen för att understryka rättens möjligheter och konsekvenserna av att upprätthålla en viss syn på kvinnor som mördar.

Med hjälp av boken ”Praktisk juridisk metod” har det varit möjligt att diskutera mer ingående om rätts roll.⁷⁹ Eftersom syftet med undersökningen inte är att granska den juridiska metoden i sig, utan att granska rättens roll och inverkan i ett upprätthållande av synsätt kring kvinnor som mördar, har boken endast använts som redskap till att belysa och förtydliga analysen i avsnittet 6.2 och

---

⁷⁴ Titscher et al., s. 27.

⁷⁵ Titscher et al., s. 25.

⁷⁶ Winther Jörgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur: Lund

⁷⁷ Winther et al., s. 51.

⁷⁸ Winther et al., s. 49, 50.

⁷⁹ Lehrberg, Bert (2001) *Praktisk juridisk metod*. Uppsala: Iustus förlag.

förhoppningsvis skapat utrymme för vidare forskning. Boken ger viss insyn i det juridiska arbetet som kan skapa förståelse för det som presenteras i domarna. Även om boken inte är föremål för granskning i undersökningen kommer en kort presentation av dess innehåll att ges, för att skapa en förståelse för valet att använda den. Det övergripande syftet med boken är att hjälpa juristen att utveckla en arbetsmetod som på ett systematiskt sätt möjliggör förmågan att snabbt kunna ta ställning till nya problem. Detta för att det inte alltid finns utformade svar och pga. av att de flesta rättskällor och rättsregler är generellt utformade. Meningen är att juristen i störst möjliga mån lyckad eliminera risken för felbedömningar.⁸⁰ De kapitel i boken som har använts är kapitel 1,6 samt 12. I domarna som analyserats i undersökningen är det flera olika straffrättsliga faktorer som tas upp. För att kunna diskutera tillämpningen av dessa har boken "Straffrättens påföljdslära" använts som hjälp att förtydliga dessa i analysen.⁸¹ Faktorerna som har granskats närmare med hjälp av boken är rättens syn på ansvarförmågan, straffrättens bestraffningsideologier samt hur den bestämmer påföljdsbestämningen. Dessa ämnen berör samtliga kapitel i boken. I brottsbalken (1962:700) 3 kap. redogörs för straff om brott mot liv och hälsa. Dessa paragrafer kommer att också tas upp i analysen, men bara som hjälp, paragraferna har inte utsatts för någon närmare analys. De paragrafer som använts är följande:

"1 § Den som berövar annan livet, döms för mord till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller på livstid.

Lag (2009:396)."

2 § Är brott som i 1 § sägs med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som mindre grovt, dömes för dråp till fängelse, lägst sex och högst tio år."

---

⁸⁰ Lehrberg, s. 11.

⁸¹ Jareborg, Nils & Zila, Josef (2005) *Straffrättens påföljdslära*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Det samma gäller Regeringsformen (1974:152) som redogör grunden för rättens verksamhet.

”Domstolar samt förvaltnings myndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet”.⁸²

Brott bedöms i beteende- och samhällsvetenskaplig forskning i form av ett avvikande beteende istället för att bedömas i förhållande till det straff som föreligger brottet.⁸³ Det existerar en tydlig skillnad i det juridiska och samhällsvetenskapliga tillvägagångssättet när ett brott bedöms. Det är det samhällsvetenskapliga tillvägagångssättet som kommer att hållas genom denna undersökning.

4.4 Avgränsningar samt etiska avväganden

Anledningen till att endast använda material som behandlar kvinnor var för att undvika att göra en jämförelse studie av kön. Detta beslut gjordes för att i så stor utsträckning som möjligt sätta kvinnan, handlingen samt de faktorer som medverkar kring kvinnan och hennes handling i fokus. Faktorer är i detta fall rätten som avlägger domen gentemot henne samt samhället som är en del av skapandet och upprätthållandet av rätten. I dom 3 och dom 6 som ingår som material i diskursanalysen och undersökningen i stort har den dömda kvinnan blivit dömd för mer än enbart mord. Dessa brott kommer inte att undersökas närmare för de anses inte relevanta för undersökningen. Skadeståndsyrkanden för morderna kommer inte att vara föremål för undersökning eftersom det inte heller är relevant för undersökningen.

Av etiska skäl kommer namn på de som finns i domarna inte att användas, detta gäller så väl kvinnorna som är dömda men också för åklagare, ombud och försvarare samt vittnen, men målsnummer för domarna kommer att refereras till. På grund av att domarna utgör offentligt material som är tillgängligt för allmänheten anser jag det inte vara oetiskt att använda mig av

---

⁸² RF(1974:152) kap 1 § 9.

⁸³ Sarnecki, Jerzy (2010) *Brottsligheten och samhället*. Lund: Studentlitteratur, s. 12.

dem i uppsatsen. Eftersom domarna utgör empirin för uppsatsen är det även nödvändigt att göra dem tillgängliga för läsarna av uppsatsen.

En viktig faktor när man analyserar diskurser är att ifrågasätta sin egen position inom den eller de diskurer som är föremål för undersökning, även om det huvudsakliga syftet med diskursteorin handlar om att lyfta fram de som uppfattas som objektiva verkligheter.⁸⁴ En anledning till detta är att ens egen förförståelse för konstruktionen och betydelsen av diskursen och de som ingår i den kan påverka resultatet. De faktorer som kan ha påverkat undersökningen är att jag är en kvinna som undersöker kvinnor. Detta kan påverka hur jag ser och uppfattar kvinnorna eftersom jag har en annan förståelse av dem i förhållande av att vi är samma kön. Sedan hade jag en redan etablerad uppfattning om att kvinnor i Sverige inte begår mord i någon större utsträckning. Det har alltså varit avgörande att ha en högst objektiv roll för att undvika att min egen förförståelse skulle påverka resultatet av undersökningen. Jag känner att min förförståelse inte har påverkat resultatet av arbetet med materialet då den samlats i metodiskt och objektivt samt bearbetats metodiskt med hjälp av diskursteori och innehållsanalys. Jag känner att det som arbetats fram ur materialet och som sedan analyserats gjorts på ett högst sakligt och objektivt sätt.

---

⁸⁴ Winther et al., s. 21.

5 Presentation av data

5.1 Beskrivning av domarna 1-10

En sammanställning efter förutbestämda kategorier har gjorts av domarna 1-10 och återfinns som bilaga till undersökningen. Nedan följer en redogörelse för vilka domar som använts i undersökningen och varifrån och när de är utfärdade samt kort information om domens innehåll.

1. **B 4692-05** (Örebro tingsrätt, 2006-04-24)
: 45 år, dömd för att ha mördat sin sambo, mord 10 års fängelse.
2. **B 543-06** (Ångermanland tingsrätt, 2006-05-31)
: 19 år, dömd för att ha mördat sin sambo, dråp 3 års fängelse.
3. **B 3124-06** (Vänersborgs tingsrätt, 2007-05-16)
: 33 år, dömd för att ha mördat sin pojkvän, mord 10 år och 6 månaders fängelse.
4. **B 1333-07** (Göteborg tingsrätt, 2007-09-17)
: 39 år, dömd för att mördat sin pojkvän, dråp 9 års fängelse.
5. **B 1320-07** (Alingsås tingsrätt, 2007-10-23)
: 60 år, dömd för att ha mördat före detta pojkvän, mord 10 års fängelse.
6. **B 1687-07** (Vänersborgs tingsrätt, 2008-02-21)
: 48 år, dömd för att ha mördat sin man, mord 10 års fängelse.
7. **B 4174-08** (Värmlands tingsrätt, 2008-11-21)
: 21 år, dömd för att ha mördat sin pappa, mord rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.
8. **B 1431-09** (Växjö tingsrätt, 2009-07-02)
: 56 år, dömd för att ha mördat sin man, mord fängelse 10 år.
9. **B 3701-09** (Värmlands tingsrätt, 2009-09-29)
: 60 år, dömd för att ha mördat sin mamma, dråp 6 års fängelse.
10. **B 1218-10** (Växjö tingsrätt, 2010-07-22)
: 35 år, dömd för mord på en nära vän och sin pojkvän, mord rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

6 Analys

Följande kommer en diskursanalys enligt diskursteorin att redovisas av domarna 1- 10. Utgångspunkten för analysen är att det finns en diskurs om kvinnlig brottslighet med inriktningen på våldsbrott med hänvisning till den tidigare forskningen som presenterats som visar på en ökad problematisering kring kvinnlig brottslighet, i synnerhet de brott där våld förekommer. Hänvisning för referenser till bilaga 1 samt avsnitt 5.

6.1 Diskursanalys av domarna 1-10

Ser man till de tio domar som är föremål för denna analys kan man i ett första steg konstatera att de gemensamma nämnarna för domarna är att alla offer utom ett är män, offren har en nära relation till sin gärningsman, brottet som begåtts innefattar att offret berövats livet och att en dom blivit fastställd som antingen mord eller dråp. Inledningsvis kan man säga att diskursen kvinnlig brottslighet i detta sammanhang består av en *nod* som är mörderska och kring denna nod finner man flera olika *element* som i ett första steg består av *dömd, manliga offer, samt offer känt för gärningsman*. Dessa element får sin betydelse när man sätter de i förhållande till noden eftersom elementen i dessa fall visar att en kvinnlig mörderska som blivit dömd för mord eller dråp med störts sannolikhet har ett manligt offer och att hon innan brottet haft en nära relation till offret.

I ett andra steg kan man se att det finns en ganska bred ålderskillnad hos dessa kvinnor, men att de flesta ligger mellan 33 – 60 år. Då det även finns kvinnor med betydligt yngre ålder är det svårt att se åldern som ett utmärkande element i diskursen. I sex av de tio domarna presenteras mordvapnet som kniv och i alla fallen är det köksknivar som funnits på platsen för mordet som använts. I övriga tre domar handlar det om trubbigt våld samt kvävning, men dessa innefattar också medel som återfunnits på platsen för mordet, så som hammare och kuddar. Kniven som mordvapen tycks vara utmärkande i dessa domar och gör att mordvapnet sätts i relation till mordplatsen, vilket i alla domar redogörs som ett hem. Detta tillför ytterligare två element till noden, nämligen *kniv som mordvapen* och *hemmet som mordplats*.

Av alla domarna är det i 4 fall som mordet erkänts av kvinnan, i ett av de fyra fallen hävdas nödvärn. I övriga fall antingen förnekas brottet, hävdas minnesförlust eller så tas ingen inställning. Huruvida detta säger något utmärkande om just den kvinnliga mörderskan är svårt att säga, men det kan ändå ingå som ett element i termen *förnekelse av brott*.

Domskälen tycks grunda sig på relationen kvinnan har till sitt offer, gärningen i sig, men man tycks även i samtliga fall understryka kvinnans sociala, ekonomiska och kriminella bakgrund. I förhållande till påföljden ser man främst till uppsåtet kring mordet och huruvida det finns förmildrande omständigheter kring mordet.⁸⁵ Kvinnorna beskrivs i samtliga domar som att de befinner sig i en livssituation som innehåller destruktiva mönster på olika sätt, antingen självförvållat eller vållat av relationen till offret och i vissa fall verkar det vara en kombination av både. En del kvinnor har sen tidigare ett kriminellt förflutet, men de talar endast för tre av fallen och skapar på sätt inget utmärkande element för diskursen, men bakgrunden som beskrivs i domarna bildar en röd tråd och element för diskursen i termer av *destruktiva förhållanden*. De destruktiva förhållanden används i alla domarna som en del av kvinnans försvar i förhållande till brottet. Detta görs oavsett om kvinnan förnekat eller medgivit sin medverkan till mordet.

I fem av domarna döms kvinnorna för mord, med påföljden 10 års fängelse. I tre fall anses det föreliggande förmildrande omständigheter kring mordet som gjort att kvinnorna dömts till dråp, med påföljden 3, 6 och 9 års fängelse. I de två övriga domarna döms kvinnorna till mord, men med påföljden rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.⁸⁶ Rättens domslut tyder på att kvinnorna generellt sätt döms i enlighet med lagen, men hör till den lägre skalan i förhållande till antalet år som straffet utgör.⁸⁷ Detta skapar grund för ytterligare ett element, *låga straff*. Eftersom analysen inte görs i jämförelse med män behöver inte detta element vara utmärkande för just denna diskurs, utan kan även gälla andra diskurser som också behandlar frågan om brott och straff, därför blir den korrekta benämningen för detta element, *ett flytande signifikant*.

---

⁸⁵ Jareborg et al., s. 116.

⁸⁶ Jareborg et al., s. 53.

⁸⁷ Se avsnitt 5.1.

Den sammanfattande bilden som beskriver vem den kvinnliga mörderskan är i domarna är att hon mördar män som hon känner, att hon gör det i hemmet och med hjälp av kniv, att hon förnekar sitt brott samt befinner sig i destruktiva förhållanden och ser man till var de blivit dömda för sitt brott tillhör det inte Sveriges största städer vilket antyder att kvinnan kan få benämningen av *småstadsbo/kvinna*. Detta skapar ytterligare ett *element*. Samtliga element är på grund av att det inte görs i jämförelse till män föremål för att benämnas som *flytande signifikanter*.

Utöver vem den kvinnliga mörderskan är utläses ur domarna att kvinnorna faktiskt döms för mordet och att det i varje dom blir utslaget mord eller dråp (bortsett från de 2 fall som gäller rättspsykiatrisk vård), men att påföljden blir ett lägre straff än möjligt för brottet. Domarna som utläses påföljden för mord hänvisar alla till 3 kap 1§ i brottsbalken och de fall som utläses dråp hänvisas till 3 kap 2§ i brottsbalken.

Analysen visar på att man har satt handlingen i förhållande till dess subjektiva innebörd som Weber menar på att man bör, samt att man utfört en tolkning av handlingen, men Weber menar också på att de aktiva individerna inom ett kollektiv i detta fall rätten bör ses som subjekt som utför sociala handlingar som en del i att upprätthålla kollektivet och att de inte kan undgå att göra det med sina egna föreställningar om både sig själv och kollektivet som det ingår i. Rätten är underlåten att agera som verksamhet utifrån vad som står i regeringsformen, vilket innebär att de är skyldiga att beakta allas likhet inför lagen, samt vara saklig och objektiv i sitt arbete. Huruvida sådan beaktning görs samt om rätten är förmögen att upprätthålla sådan saklighet och objektivitet ligger till grund för vidare analys i följande avsnitt.

6.2 Rätten

Om man tittar vidare på de faktorer som analyserats fram och talar om för oss vem den svenska kvinnliga mörderskan är, går det också att utläsa andra faktorer i domarna och det är vem som medverkar till innehållet i domarna. De som medverkar i domarna utöver de tilltalade och eventuella målsägandena är åklagare, eventuellt ombud och målsägandebiträde samt försvararen. Tittar man närmare på dessa i de tio domarna finner man följande könskombinationer; 1.

Man, man, man, (2 fall) 2. Kvinna, man, man, (2 fall) 3. Man, kvinna, man, (2 fall) 4. man, man, kvinna, (2 fall) 5. kvinna, kvinna, man, (1 fall) 6. kvinna, man, kvinna, (1 fall). Den vanligaste kombinationen med sex av de tio domarna är att det finns två män och en kvinna som hanterar ärendet antingen som åklagare, ombud/målsägande eller försvarare. De två fall där åklagaren varit en kvinna med målsägandebiträdet och försvararen som män har påföljden blivit mord med rättspsykiatrisk vård samt dråp, 3 års fängelse. De fall där åklagaren och försvararen varit man, men målsägandebiträdet varit kvinna, visar påföljderna på mord, 10 år, 6 månader fängelse och mord, 10 års fängelse. Det tredje fallet som gäller att åklagaren och målsägandebiträdet varit män och försvararen kvinna har påföljderna blivit; Mord, 10 års fängelse och dråp 9 års fängelse. När det att varit en kvinna som suttit som åklagare har påföljden blivit mildare än övriga, men detta konstateras utan att jämföra handlingen i sig vilket innebär att könsfördelningen i samband med utslagen kan ses som tillfälligheter, men uppställningen visar att det är männen som dominerar i samtliga av domarna. Ett faktum som styrks av Diesen som säger att rätten är en reflektion av en patriarkal struktur. Lehrberg beskriver att språket är juristens främsta arbetsredskap, hur fel i användningen av den kan få allvarliga konsekvenser samt att det är viktigt för denna att ha en väl inarbetad arbetsmetod i sitt yrke.⁸⁸ Antydning att fel görs lämnar utrymme för att den bild som skapas och som sedan ligger till grund för domslutet och påföljden inte alltid behöver stämma och enligt Lehrberg inte heller alltid behöver föra lagens talan, utan att de duktigaste juristerna är medvetna om vilka värderingar som de ska lyfta fram för att på så sätt påverka domstolens ställningstagande gentemot deras klient⁸⁹, samt att det inte finns några klara normer för hur domstolarna ska tolka lagen och tillämpa lagen utan bygger på etablerade konventioner inom domstolsväsendet.⁹⁰ Genom dessa etablerade konventioner erbjuder rätten den svenska kvinnliga mörderskan ett identifikationsredskap genom att konventionerna används i skapandet av domarna. Enligt diskursteorin är det diskursen som erbjuder subjektet positioner inom diskursen som den kan identifiera sig med. Subjektet som i detta fall är den

---

⁸⁸ Lehrberg, s. 11, 65.

⁸⁹ Lehrberg, s. 132.

⁹⁰ Lehrberg, s. 37.

svenska kvinnliga mörderskan erbjuds genom domarna på detta sätt de positioner som beskrivits tidigare som står för en kvinna som mördar närstående män, en kvinna som mördar i hemmet, en kvinna som förnekar sitt brott, en kvinna som lever under och i destruktiva förhållanden samt en kvinna som kommer lindrigt undan sitt brott samt lever utanför storstäderna. Enligt diskursteorin behöver inte dessa positioner garantera att det enskilda subjektet faktiskt identifiera sig med dessa och inte heller utesluta att subjektet inte identifierar sig själv i andra diskurser som erbjuder identifikationspositioner. Detta beror på att subjektet i sig anses splittrad och ständigt söker sin identitet i samhällets diskurser. Inom diskursen erbjuds flera tydliga identitetspositioner som hänvisar till andra diskurser. I detta fall diskurser som behandlar kvinnor som befinner sig i destruktiva förhållanden och missbrukare. Dessa diskurser är väletablerade i samhället och samhällsdebatten och därför också lättillgängliga för kvinnor som erbjuds positioner inom dem, något som är tydligt att domarna gör i förhållande till den kvinnliga mörderskan i det svenska samhället.

6.3 Makt

Bilden av den svenska kvinnliga mörderskan som beskrivs i domarna tycks ha ett samband med de som varit med att skapa den bilden.

Att rätten utgår från etablerade konventioner som är skapad inom rättens verksamhet och bildar ett inåtriktat perspektiv om hur lagen bör tolkas och tillämpas kan appliceras på Foucault teori om disciplinen som ett potentiellt sätt att utöva makt. Maktutövningen beskrivs som tystlåten och att ett sätt att göra det är att inte ge maktutövningen eller möjligtvis det man utövar makt mot någon större uppmärksamhet. Man vill upprätta bestående verkningar av makten i verksamheten genom att inte tillåta spridning av det som utövas makt gentemot. Detta kan sättas i relation till den stora frånvaron av diskursen om kvinnlig brottslighet, men också till frånvaron av kvinnorna som begår dessa brott. Enligt Webers teori följer kvinnor i allmänhet den legitima ordning som gäller eftersom de i så pass liten utsträckning begår mord. De tycks acceptera att handlingen går emot de normer som finns i samhället om vad man får och inte får göra mot en annan människa, vilket hör samman med den foglighet

som Foucault menar eftersträvas i den disciplinära maktutövningen. Kvinnor i allmänhet visar att de underlåter sig den legitima ordningen om mord. Rätten framstår som en legitim auktoritet, men enligt Weber nöjer sig inte ett auktoritetssystem med legitimiteten i dess sociala ordning för att överleva, utan arbetar hela tiden för att upprätthålla föreställningen om dess legitimitet. Detta lämnar utrymme för att den bild som rätten ger av den svenska mördande kvinnan kan ha ytterligare motiv än att enbart upprätthålla den sociala ordningen. I förhållande till Webers teori utövar rätten inte bara auktoritet som representant av lagen, utan också makt och disciplin eftersom de enskilda aktörerna inom rätten inte kan undgå sina egna föreställningar och på så sätt utgå från sin vilja och viljan av verksamheten utöver vad lagen säger. Weber menar på att det är inte relationen till samhället som bör tolkas i ett första steg utan innebörden av det enskilda beteendet. Kolfjord tycker inte att hennes forskning visar på en slags kriminell kvinna, utan på kvinnor som genomgår liknanden livsprocesser⁹¹. Diskursanalysen av domarna 1-10 tyder på att det finns en relativt sammanhängande bild av vem den svenska kvinnliga mörderskan är och att det är hennes livssituation som är central i beskrivningen.

Detta tyder på att det finns en helhetsbild som enligt Weber har potential att överskugga individen.

Sätter man makt aspekten i relation till vad som konstituerar en gärningsman är det tydligt att kvinnorna i domarna inte uppfyller kraven. I större utsträckning betraktar man kvinnorna i domarna som offer. Den kvinnliga mörderskan uppfattas på något sätt som ett idealiskt offer, i alla fall i domarna. Christie menar att ett offer är någon eller några som lättats få status av ett offer⁹². Det är troligt att kvinnor som en grupp får denna status och även i fall då en kvinna begår ett allvarligt brott, betraktar vi henne ändå främst som ett offer och att detta svarar för varför hennes livssituation sätts i fokus för domen av hennes brott. Detta tar Motz också upp i sin avhandling. Att den rättsliga hanteringen medverkar i skapandet av stereotyper av kvinnan som hjälplös, samt att normer om kvinnor generellt bryter med handlingen som kvinnorna i

---

⁹¹ Se avsnitt 2.2

⁹² Se avsnitt 2.2

domarna utfört och att brytningen i sig är svår för rätten att förstå och därför hanteras med att se till kvinnans brister.⁹³

Stämmer detta finns det enligt Weber motiv för rättens agerande att behandla och beskriva den kvinnliga mörderskan i mer förstående termer. Det talar även för att handlingen enligt Weber kräver en tolkning av meningen med och motivet bakom handlingen. Svårigheten med att förstå en kvinna som mördar kan vara ett motiv att söka i hennes livssituation. Enligt Webers uppställning om socialt handlande kan rättens agerande grunda sig i normer om vad som konstituerar en kvinna. Legitimiteten i rättens som verksamhet grundar sig enligt domarna efter Webers teori på tradition, värdetraditionell tro samt stadganden som är lagen, då man kan se att rätten agerar efter etablerade värden och konventioner utöver lagen, samt har en tydlig uppfattning om kvinnan. Som en legitim auktoritet i samhället finns det en sannolikhet att rätten får sin vilja igenom oavsett om den bygger på lagstadganden eller etablerade konventioner.

---

⁹³ Som ovan.

7 Diskussion

Det är tydligt att man i domarna väljer att använda sig av försvar som bygger på kvinnans utsatthet eller oförmåga, samt psykiska hälsa⁹⁴ och att dessa faktorer blir föremål för närmare beskrivning i domen. Redan här finns det indikationer på en form av maktutövning som handlar om att rätten har förmågan att påverka en rättsprocess så som den önskar. Genom försvaret inleds rättsprocessen för hennes handling genom att placera henne i en offerposition. I flera fall placeras hon i samma position av en åklagare som vill trycka på samma faktorer i förhållande till hennes handling, men i motsats till försvaren för att påvisa hennes skyldighet i förhållande till hennes handling. I ett tidigt skede erbjuder rätten henne identifikationspositioner inom diskurser som främst handlar om destruktiva förhållanden och missbruk och skapar en bild av en utslagen kvinna, en kvinna som inte bryr sig om sig själv eller andra och som inte heller bidrar till samhället samt väljer att umgås i destruktiva sällskap.

Faktumet att rätten är uppbyggd av män och fortfarande domineras av män och till största delen bygger på manliga värderingar kan förklara varför man i domarna använder sig av denna bild av den svenska kvinnliga mörderskan. Som en del av en patriarkal struktur faller det naturligt att betrakta kvinnor i alla sammanhang som svagare, men också som obehöriga makt. Detta leder tanken vidare till att rätten kanske inte vill ge kvinnor makt, inte ens som mörderskor. Även om det ligger en stor svaghet i att mörda en annan människa så associeras våld väldigt lätt till ord, som stark och farlig, ord de flesta inte associerar med kvinnor. Även om det kan låta underligt kan det ligga något i att kvinnor inte vill erkännas som mörderskor pga. av att det kan associeras till sådana ord som har förmågan att ge intryck av makt samt förmågan att ställa kvinnor i jämlikhet med män som mördar. En tanke som tycks främmande för den syn vi har av kvinnor i samhället. Faktumet är att kvinnor i större utsträckning betraktas som omhändertagande och moderliga vilket kan innebära att fokuset på hennes livsprocess möjligtvis handlar om att motarbeta handlingen som står i stark kontrast till normerna om kvinnan som utfört

---

⁹⁴ Se avsnitt 2.2.

den.⁹⁵ Här handlar det i så fall om att upprätthålla generella normer om kvinnor men också om våldsbrott. Enligt Weber handlar det om att rätten arbetar för att upprätthålla de föreställningar som finns om både kollektivet och hos de som arbetar inom den. Om kvinnor som begår mord inte utgör en norm inom rätten blir den kanske på så sätt automatiskt motarbetad och placerad som ett undantag som förklaras genom att kvinnan begått detta brott för att hon befinner sig i en annorlunda livssituation, inte för att hon har de attribut som annars associeras till människor som begår våldsbrott.

Den tidigare forskningen lyfter fram att kvinnor som begår brott (ofta i jämförelse till män) genomgår en väldigt speciella livsprocess och lever under speciella förhållanden och menar att dessa faktorer behöver tas hänsyn till när man granskar och dömer kvinnor som begår brott. Domarna håller ett liknande perspektiv genom att fokusera på kvinnans livssituation, men det är inte tydligt om motivet är det samma, men genom att följa samma linje som forskningen uppfyller rätten kraven som den vetenskapliga diskursen om kvinnlig brottslighet ställer upp och behöver inte motivera varför den fokuserar på livssituationen så mycket. Ytterligare ett utrymme för att utöva det som Foucault talar om som tyst makt. Rätten gör ju trots allt bara det som den vetenskapliga diskursen vill att den ska göra.

Rättens sätt att arbeta på lämnar också ett utrymme för maktutövning på grund av att den utöver lagen använder sig av etablerade konventioner. Maktutövning som kan bildas ur användningen av sådana konventioner är exempelvis stigmatisering av dessa kvinnor genom att de lyfter fram det negativa hos dessa kvinnor utan att fylla en funktion av att bidra till lösningar. Rätten använder det endast som sin motivering av domslutet. Den tidigare forskningen visar också på att diskursen kvinnlig brottslighet inte är speciellt utbredd, vilket i sig kan bidra till stigmatisering oavsett om rätten väljer att upprätthålla en viss bild av den svenska kvinnlig mörderskan som ett medvetet sätt att utöva makt eller om bilden av henne grundar sig i något annat. Detta eftersom den kvinnliga mörderskan hålls gömd från allmänheten.

---

⁹⁵ Se avsnitt 2.1

Det är ändå viktigt att se till den roll rätten har eftersom den aktivt medverkar i produktionen och upprätthållandet av normer som talar om för oss vem den kvinnliga mörderskan är.

Diesen anser att det är ouppnåeligt att fullfölja ”likhet inför lagen” och att det beror på den subjektivitet som inte går att utesluta fullkomligt eftersom det är människor som skapar rätten, men att man genom att göra utrymme för jämlikhet i normbildningen kan uppnå detta ideal lite bättre.

Jämlikhet i rättens normbildning kan bli svår om man inte gräver djupare i de värderingar och konventioner som faktiskt styr rätten. Weber menar som sagt att det är viktigt att se till subjektiviteten hos varje individ i varje handling oavsett om individen ingår i ett kollektiv. Det blir på så sätt viktigt för alla som ingår i rättens verksamhet att vara medveten både om de värderingar som rätten bygger på, hur de tar sig uttryck inom verksamheten, om de används rätt samt vilken deras egen uppfattning om verksamheten och sig själv som en del av den och vilken roll de spelar för upprätthållandet av den. Den juridiska arbetsmetoden och de värderingar och konventionerna som är en del av den borde på så sätt regelbundet vara föremål för granskning. En anledning är faktumet att kvinnor i allmänhet uppvisar sig som trogna den legitima ordningen som rätten representerar, samt uppvisar en stark tendens att föga sig efter auktoriteter. Kvinnor är därför extra sårbara inför rätten och lättare att utsättas för maktutövning av rätten.

Med hjälp av domarna kan vi se att rätten visar att de ser dessa kvinnor, tar deras livsprocess i åtanke och inte dömer dem lika hårt som de skulle kunna, och producerar genom det en klar bild av vem den svenska kvinnliga mörderskan är. Detta val av hantering av kvinnornas fall kan bidra till att öka respekten och fogligheten hos dessa kvinnor eftersom de litar på rättens verksamhet, vilket i sin tur medvetet eller omedvetet upprätthåller den patriarkala struktur som rätten faktiskt bygger på.

Kvinnans handling överskuggas i de flesta fall av hennes livsprocess i domarna och i de fall den inte gör det utgör den ändå någon form av konkurrens till handlingen. Fokuset som tyder på att rätten velat lyfta fram och ta hänsyn till individen och inte bara vad individen gjort kan tyckas lyckat speciellt i enlighet med det som Weber trycker på, men helheten av fokuset som blir tydligt när man ställer upp flera domar tillsammans, är att individen överskuggas av

livssituationen vilket istället bildar ett direkt samband mellan livssituationen och handlingen. Detta kan även indikera att rätten utgår från att det krävs en viss slags livssituation för att en handling av detta slag ska begås. I fall detta stämmer kan rättens konventioner och värderingar handla om en klassfråga.

Det handlar inte om att man inte bör ta hänsyn till var dessa kvinnor kommer ifrån eller hur deras liv sett ut strax innan mordet, för det är viktigt, men det är lika viktigt att dessa kvinnor får ta ansvar för sina handlingar, för genom ansvar så växer man. Hålls man ansvarig är man inte heller ett offer. Detta talar för att fokuset på livssituationen kan föra med sig konsekvenser för individen. Både för att hon ges en tydlig offer roll i förhållande till handlingen genom att man tar hänsyn till hennes livssituation, men också för att det finns få referenser i förhållande till frågan om vilken hjälp och vilket stöd hon kommer få efter domen.

Denna tysta maktutövning som tycks förekomma i användandet av bilden av vem den kvinnliga mörderskan är hör sannolikt samman med den struktur som rätten utgör. Den kvinnliga mörderskan blir i detta sammanhang också en kvinna i en mansvärld. Frågan är om rätten verkligen tar henne på allvar eller om sökandet i hennes livsprocess är ett sätt att förminska henne och vad hon är kapabel till. Även om det handlar om en kvinna som begått ett allvarligt brott är det ändå viktigt att betrakta synen av kvinnor som kapabla. Faktumet att det finns en inbyggd syn i hur vi i samhället betraktar kvinnor samt forskar om kvinnor anser jag gör det enkelt för rätten att använda sig av denna syn i domarna. Det är antagligen enklare för samhället att förstå dessa kvinnor i de termer som används för att beskriva deras brott istället för att förstå dem enbart som skyldiga till hemiska mord och utgör därför inget direkt föremål för granskning av hur deras fall hanteras.

Att den kvinnliga brottsligheten tar alltmer plats på agendan är bra och viktigt, men det är också viktigt att akta sig för att inte placera kvinnor i facket av offer. Viljan att ständigt vilja hjälpa kvinnor kan riskeras att övergå i att man istället stjälper kvinnor, genom att underlåta dem att ta ansvar för sina liv och sina handlingar.

Konsekvenserna för den tysta maktutövningen och produceringen och upprätthållandet av bilden av den kvinnliga mörderskan kan bli att dessa kvinnor istället för att växa i ansvaret av vad de gjort, istället växer i skammen av att inte lyckats följa efter den legitima ordningen, något som majoriteten av kvinnor lyckas med. Rätten belyser alla aspekter av hennes liv som kvinna hon inte lyckats med och hur det har lett henne fram till att hon mördat en annan människa. Samtidigt som rätten ger henne diskurser som hon kan identifiera sig i, tar den samtidigt bort flera diskurser som hon genom domen inte längre får lov att identifiera sig i på grund av hennes livsprocess. En kvinna mördar inte, så har hon då rätt att identifiera sig som en efter sitt brott. En mor mördar inte, har hon då rätt att identifiera sig som en efter sitt brott. Beskrivningen av den kvinnliga mörderskan använder sig av just det faktum att hon är en kvinna i varje fall, men samtidigt säger beskrivningen att hon inte är en kvinna, i alla fall inte i den bemärkelsen av de uppfattningar vi i samhället har av kvinnor. Motiven bakom produceringen och upprätthållandet av den bild som domarna visar pekar mot könsrelaterad maktutövning och även klassrelaterad maktutövning och det är tydligt utan att analysera domarna i förhållande till män. En kvinnlig mörderska ställs inför kön och klassproblematiken enbart genom att hon är kvinna och det faktum att rätten representeras av en manlig syn på brott och straff. Det går med andra ord att se att det existerar en problematik i den rättsliga hanteringen av kvinnor som mördar. Att det existerar svårigheter med att lyckas upprätthålla likhet inför lagen och att skapa en jämlikhet i användningen av normer. Domarna visar på att det fortfarande är de mansdominerande normerna som medverkar och styr i skapandet av domarna som potentiellt kan påverka utformningen och utgången av en dom.

8 Slutsatser

Sammanfattningsvis ger domarna en bild som beskriver den kvinnliga mörderskan som att hon mördar män som hon känner, hon gör det i hemmet och vapnet hon använder är oftast en kniv. Hon förnekar i stor utsträckning sitt brott samt befinner sig i destruktiva förhållanden och är i stor utsträckning en småstadsbo. Bilden domarna ger stämmer väl överens med den bild som går att finna i tidigare forskning grundat i att den tidigare forskningen också belyser den brottsliga kvinnans livsprocess och livssituation samt innehåller destruktiva förhållanden och att hennes brottslighet ofta är förknippad med män som står henne nära. Sammantaget erbjuder både den vetenskapliga och den rättsliga diskursen om kvinnlig brottslighet kvinnor som mördar ytterligare diskurser vari hon kan identifiera sig i utöver den brottsliga diskursen. Dessa diskurser handlar i störst utsträckning om destruktiva förhållanden och missbruk. Det går att urskilja en tyst maktutövning som grundar sig i rättens patriarkala struktur och förutfattade meningar som handlar om både kvinnor som begår brott och om rättens verksamhet i sig. Bilden av den kvinnliga mörderskan framställer henne som ett offer för omständigheterna och tar ifrån henne möjligheterna att fullt ut ta ansvar för sin handling. Motiven bakom denna tysta maktutövning kan ligga i att man vill behålla den foglighet som kvinnor har för den legitima ordningen som i detta fall representerar rätten och dess verksamhet. Det kan också handla om en rädsla för att betrakta kvinnor som annat än kvinnor i termer av ödmjukhet och moderlighet. Man håller fast vid en enhetlig bild av vem den kvinnliga mörderskan är och missar trots hänsynen till hennes livsprocess individen bakom handlingen.

Konsekvenserna som kan komma ur denna tysta maktutövning är att kvinnor håller fast vid den bilden som erbjuds dem i de diskurser som presenteras i deras domar samt slutar att identifiera sig med de diskurser som domarna indirekt nekar henne. Även om rätten använder samma livsprocess i domarna som vetenskapen gör i sin forskning framställs kvinnan mycket mer ond i domarna än hon gör i forskningen. Rätten tycks inte lyckas med att upprätthålla likhet inför lagen i samma utsträckning som de lyckas upprätthålla en enhetlig bild av

kvinnor som mördar. Frågan är om produceringen och upprätthållandet av denna bild görs av rätt anledning?

Resultaten av undersökningen visar att rätten är högst delaktig i den bild som existerar om den kvinnliga mörderskan. Om bilden grundar sig i rätten eller om det är att rätten använder den bild som vetenskapen ställer upp är oklart, men det finns en sammanhängande bild och det är av vikt att medvetandegöra vem det är som producerar denna bild samt upprätthåller den. Rätten är delaktig i att producera och upprätthålla bilden, men som sagt är det inte kristallklart om det är rätten som styr och inte heller om motiven är medvetna. Det kan vara så att den struktur som rätten utgör och dess sätt att arbeta på är så pass accepterad av både rätten själv och de som arbetar inom den som av samhället som rätten är en del av. I detta fall handlar det om att igenkänna att även de verksamheter som vi tar för objektivt sanna och hederliga har förmågan att utöva makt och att det kan ske utan att verksamheten eller de som ingår i den är medvetna om det. Detta för att de själva delar uppfattningen av verksamheten som objektivt sann. Detta lyfter fram den rättsociologiska relevansen för undersökningen. Rätten är en del av samhället, de som arbetar inom rätten är en del av samhället och de domar som rätten producerar grundar sig utöver de värderingar och konventioner som rätten har i normer som grundar sig i samhället eftersom rättens aktörer inte helt kan frigöra sig från dem lika lite som de helt kan frigöra sig från normerna inom rättens verksamhet. Undersökningen har tydligt visat på de brister som existerar grundat på det faktum att rätten inte helt kan frigöra sig från samhället utan är en del av den. Även om rätten inte menar att ha den inverkan på normer om kvinnliga mörderskor som den har måste rätten alltid vara medveten om den inverkan som produceringen av domarna och dess innehåll kan komma att ha och därav alltid värdera innehållet och hur det kan komma att tolkas både av individen som står som tilltalad i domen men också för samhället som tar del av den. Om bilden som lagts fram i undersökningen inte är den bild som rätten menar att ge, om motiven som lagts fram inte har någon grund, är det ännu viktigare för rätten att värderar inverkan av domarnas innehåll just på grund av den påverkan dem som en legitimt accepterad verksamhet har på samhällets syn av kvinnliga mörderskor.

För vidare forskning är det av vikt att undersöka mer vad gäller rättens egen uppfattning om dess verksamhet och inverkan i produceringen och

upprätthållande av normer gällande kvinnliga mörderskor men även vad gäller kvinnor generellt med tanke på verksamhetens struktur. Är rätten medveten om strukturens inverkan i rättsliga förhandlingar och domar och är rätten medveten samt tar hänsyn till den problematik som de som arbetar inom rätten ställs inför i förhållande till samhällets, rättens samt deras egna normer? Samt till vilken utsträckning agerar rättens medarbetare till att upprätthålla verksamheten i sig? Undersöker man rätten inifrån med hjälp av de som arbetar för rätten är detta en viktig aspekt att tänka på för frågan är hur långt de skulle vara villiga att gå för att skydda verksamheten i förhållande till dess brister? Det är av intresse att bygga vidare på dessa frågor och sätta de i relation till rätten som ett självreglerande system⁹⁶ och med fördel närmas med hjälp av både Niklas Luhmann och Gunther Teubner.⁹⁷

---

⁹⁶ Hydén (2002), s. 166.

⁹⁷ Hydén (2002), s. 151, 158.

9 Referensförteckning

Offentliga tryck

- Brottsbalk (1962:700)
Regeringsformen (1974:152)
B 543-06 (Ångermanland tingsrätt, 2006-05-31)
B 1333-07 (Göteborg tingsrätt, 2007-09-17)
B 4692-05 (Örebro tingsrätt, 2006-04-24)
B 1320-07 (Alingsås tingsrätt, 2007-10-23)
B 4174-08 (Värmlands tingsrätt, 2008-11-21)
B 3124-06 (Vänersborgs tingsrätt, 2007-05-16)
B 1687-07 (Vänersborgs tingsrätt, 2008-02-21)
B 3701-09 (Värmlands tingsrätt, 2009-09-29)
B 1431-09 (Växjö tingsrätt, 2009-07-02)
B 1218-10 (Växjö tingsrätt, 2010-07-22)

Litteratur

- Baier, Matthias & Svensson, Måns (2009) *Om normer*. Malmö: Liber.
- BRÅ (2010), *Kriminalstatistik 2009*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet..
- BRÅ (1990) *Kvinnor och brott*. Red. Wiklund, Gunilla. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Cotterrell, Roger (1992) *The sociology of law*. London: Butterworths.
- Criminology*, Volume 33, No 2, 1995. A theory of homicidal behavior among women. Ogle, Maier-Katin & Bernard.
- Det motspänstiga offret* (2001) Åkerström, M & Sahlin, I (red.) Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, P m.fl. (2007) *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Foucault, Michel (2003) *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag.

- Hydén, Håkan (2001) *Rättsregler*. Lund: Studentlitteratur.
- Hydén, Håkan (2003) *Rättssociologi som rättsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Jareborg, Nils & Zila, Josef (2005) *Straffrättens påföljdslära*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Kolfjord, Ingela (2003) *Kvinnors drogbruk och lagbrott*. Lund: Bokbox förlag.
- Laclau, Ernesto (2008) *Hegemonin och den socialistiska strategin*. Göteborg: Glänta.
- Lehrberg, Bert (2001) *Praktisk juridisk metod*. Uppsala: Iustus förlag.
- Likhet inför lagen* (2005) Diesen, Christian m.fl. Falun: Natur och Kultur.
- Lindgren, Sven-Åke (1998) *Om brott och straff*. Lund: Studentlitteratur.
- Mathiesen, Thomas (2005) *Rätten i samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Motz, Anna (2001) *The psychology of female violence*. East Sussex: Brunner – Routhledge.
- Rosengren, Karl Erik & Arvidson, Peter (2002) *Sociologisk metodik*. Malmö: Liber.
- Sarnecki, Jerzy (2010) *Brottsligheten och samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Titscher, Stefan et al. (2007) *Methods of text and discourse analysis*. London: Sage Publications.
- Weber, Max (1983) *Ekonomi och samhälle*. Del I och II. Lund: Grahns boktryckeri.
- Wennerberg, Suzanne (2005) *Introduktion till straffrätten*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Winther Jörgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur: Lund.

Yourstone, Jenny (2008) *Violent female offenders: Facts and preconceptions*. Stockholm: Stockholms universitet, Psykologiska Institutionen.

Elektroniska referenser

Domstolsverkets hemsida, <http://www.domstol.se/Om-Sveriges-Domstolar/Rattsvasendet/> Hämtad 25/5 2011.

Lagrummets hemsida, <http://www.lagrummet.se/rattsinformation/rattspraxis/> Hämtad 25/5 2011

10 Bilaga: Sammanställning av domar 1-10

	Datum	Ålder vid gärning	Civilstånd	Gärning	Bakgrund	Uppsåt	Straff
D o m 1	2006-04-24	45 år	Sambos sedan 1,5 månad med offret.	<p>Kvinnan förnekar gärningen.</p> <p>Kvinnan hävdar att hon lämnat offret i en annan lägenhet och gått hem och lagt sig varpå hon senare hörde offret komma hem och att han gnydde. Fann honom liggandes på mage, men trodde han sov. Ringde sen ambulans. Offret en man.</p> <p>Skadorna orsakats genom troligt upprepande hoppas och sparkar.</p>	<p>Kriminellt förflutet. De uppgifter som kvinnan givit handlar om att hon erbjudit offret att bo hos henne pga. av att han inte hade någon bostad. Hon beskriver missbruk och att huset de bodde i är fullt av missbrukare. Hon planerade att flytta och hade också ordnat åt honom att bo någon annanstans pga. av att huset inte var ett bra ställe. De började dricka tidigt samma dag och menar på att hon också brukar ta tabletter.</p>	<p>Pga. av att kvinnan förnekat gärningen är det övrig bevisning samt vittnesmål som utgör grunden för domskälet.</p> <p>Kliniska bevisningen vittnar om att kvinnan troligen fortsatt att utöva våld mot offret redan avlidit.</p>	<p>Mord, fängelse 10 år. Enligt 3 kap, 1§ brottsbalken.</p> <p>. Beslutet grundar sig även på att kroppen antas varit död i mer än 15 min när ambulanspersonal kom samt att offret troligast dödats på plats och inte blivit flyttad.</p> <p>Övervåldet anses inte nog för att döma till ett hårdare straff, eftersom det ansågs svårt att spekulera huruvida offret försatts i dödsångest.</p>
D o m 2	2006-05-31	19 år	Sambos under ett par månader.	Knivhuggit sin sambo en gång i bröstkorgen efter att sambo tagit strupgrepp på kvinnan.	Fler indikationer på att kvinnan mådde dåligt innan brottet, samt varit i kontakt med	Rätten ifrågasätter kvinnans trovärdighet pga. av berusningsgrad,	Nödvärnsinvärdning bortses ifrån av rätten pga. av osannolikheten i att offret

				<p>Hävdar nödvärn. Offret en man.</p>	<p>myndighet tidigare samma år pga. av att sambo misshandlat henne.</p>	<p>samt bortser från det tidigare våld som kvinnan beskrivit då hon trots allt stannat i relationen.</p> <p>Omdömet i gällande situations ifrågasätts också pga. av berusningsgrad.</p>	<p>sprungit in i kniven, samt att inget indikerar på att hotbilden varit annorlunda detta tillfälle än andra då bråk och misshandel förekommit. Rätten igenkänner kvinnas känsla om hot och menar att berusningsgraden kan ha orsakat den, men menar samtidigt att pga. av frånvaron av skador på kvinnan samt att kvinnan och hennes offer var i samma storlek rimligen borde haft möjlighet att ta sig ur lägenheten och kontakta hjälp.</p> <p>Omständigheterna kring gärningen gör att rätten ändå dömer brottet som dråp. I enlighet med 3 kap 2 § Brottsbalken dömdes</p>
--	--	--	--	---	---	---	---

							kvinnan till 3 års fängelse.
D o m 3	2007-05-16	33 år	Förhållande med offret i 7 månader.	Offret en man. Flera knivhugg. Förnekat gärningen. Flera vittnen har blivit hörda. 3 vittnar om det som hände innan mordet, där kvinnan agerat med en kniv och huggit ett av vittnena i axeln, samt försökt knivhugga ett annat i benen. Efter att alla lämnat lägenheten och offret också försöker göra det följer hon efter honom ut i trappen, varpå 2 grannar vittnar hela handlingen genom sina titthål. Det är grannarna som ringer polisen.	Kvinnan har 2 barn sen tidigare. Ett har nyligen blivit omhändertaget av de sociala myndigheterna kort innan mordet. Pappan till detta barn lever med en annan kvinna och hennes barn. Samma kväll innan mordet besöker hon dem och utlämnar hot samt ringer till pappans flickvän flera gånger och hotar henne. Alkohol tycks förekomma i hennes nuvarande relation samt påverka hur de betar sig mot varandra. Kvinnan menar på att offret uttalat sig om hennes roll som mamma.	Kvinnan anses ha befunnit sig i ett blint raseri när hon knivhuggit vittnet, att hon kort därefter gett sig efter offret och jagat honom ut ur lägenheten och i trappen där hon kastat en låda på honom så han ramlat och därefter har hon utdelat knivhuggen ca 10 stycken, trots att offret bett henne att sluta. Vittnena vittnar om att kvinnan sagt ”ingen talar till mig på det sättet” strax innan hon lämnat offret och gått tillbaka in i lägenheten.	Mord, (grov misshandel och olaga hot) Fängelse 10 år och 6 månader. Enligt 3 kap 1§ brottsbalken. Rätten anser att uppsåt föreligger samt att kvinna troligen försatt offret i dödsångest och genomfört handlingen utan någon omedelbar provokation.
D o m 4	2007-09-17	39 år	Sällskap/par under sju år.	I samband med kränkning utdelat ett knivhugg i offret, men menar på att det inte varit uppsåtligt för att döda, men	Relationen beskrivs som väldigt våldsam av kvinnan själv och av vittnen. Alkohol var mycket närvarande i	Rätten finner att det inte är styrkt om gärningen varit uppsåtlig eller inte, men menar att likgiltigheten för risken bör anses tillräckligt för	Dråp 9 års fängelse. Kvinnans tidigare domar tas upp och understyrker att fängelse är den enda tänkbara

				<p>agerar inte för att rädda offret.</p> <p>Lämnar lägenheten och låter de andra närvarande att ringa polisen då hon har ”polisnoja”.</p> <p>Anledningen till gärningen beskrivs som oral misshandeln den nämnda kvällen, något som bekräftas av närvarande. Offret en man.</p>	<p>relationen. Kvinna har tidigare blivit dömd två gånger för knivskärningar och brukar be folk att gömma undan knivar för att det inte ska hända igen. Något som samtliga hörda bekräftar. Vid tidpunkten för gärningen var kvinna och offret inte i sällskap av varandra. Kvällen för gärningen föregick av intag av alkohol av både kvinnan och offret.</p>	<p>ansvar för uppsåtligt dödande, men på grund av omständigheterna kring gärningen ändå anses som mindre grovt.</p>	<p>påföljden. 3 kap 2§ brottsbalken.</p>
D o m 5	2007-10-23	60 år	<p>Förhållande med offret sedan mitten på 90-talet, men kvinnan menar på att de inte längre umgicks sexuellt, utan var enbart vänner som umgicks.</p>	<p>Kvinnan förnekar gärningen. Offret en man. Använt trubbigt våld i huvudet som skapat stora blödningar. Sammanlagt 40 olika skador återfanns på kroppen. Kvinnan hade varit på besök hos offret, men menar att när hon lämnade honom så var han i livet. Flera spår efter kvinnan fanns på brottsplatsen,</p>	<p>Kvinnan uppges arbeta som personlig assistent samt frånskild sen 1992 och har två döttrar i vuxen ålder.</p> <p>Relationen med offret beskrivs som stormigt, at båda hade problem med alkohol, samt att kvinnan var aktiv i AA, samt gjort sig skyldig till rattfylleri 2005.</p> <p>Kvinnan hade i januari 2007</p>	<p>Rätten bedömer att kvinna medvetet lämnat osann berättelse och anser att det inte finns något i utredningen som talar för att någon annan kunnat genomföra handlingen.</p> <p>Man pekar på det bevis som blodspår och tidpunkten för mordet, men också relationen och frågan om pengar som potentiella motiv</p>	<p>Mord, fängelse 10 år. 3 kap 1 § brottsbalken.</p> <p>På grund av att kvinnan känt offret länge och var medveten om att han var sjuk och ändå angrep honom med våld gör att brottet inte anses som mindre grovt. Även att hon utdelat så pass många slag, men brottet ses inte vara präglat av</p>

				så som fotspar i blod samt att offrets blod återfunns även hemma hos kvinnan.	krävt offret på pengar pga. av ett utstående arv och mottagit 40 000 kr. Kvinna hävdar att pengarna gavs till henen pga. av att offret kände skuld för att hon kört rattfull efter att de bråkat.	till mordet.	sådan särskild hänsynslöshet att straffet bör sättas på livstid.
D o m 6	2008-02-21	48 år	Gift med offret.	Kvinnan hävdar på minnesförlost pga. att ha sniffat en liter cellulosaförtunning innan gärningen. Offret en man. Knivhugg. Kvinnan har vid flera förhör inkl. Till ledningscentralen uppgett att hon stuckit en kniv i offret i hans bröst. Har också uppgett att han sov i soffan men vakande till innan och hade skräck i ögonen.	Kvinna beskriver att de levit till sammans under 17 helvetiska år. Att han varit elak mot henne och alltid hittat henne om hon lämnat honom, nu var han sjuk och döv och menar på att de aldrig fått någon hjälp utifrån. Hon beskriver att hon förstår vad hon gjort men att hon var glad att det äntligen var över. Kvinna förekommer sen tidigare i sex avsnitt i belastningsregistret.	Uppsåtet grundar rätten på att kvinnan utdelat knivhugget rakt genom vitala delar av offrets kropp och säkerligen förstått att det skulle kunna leda till döden, men varit likgiltigt för detta.	Mord, (olaga hot, hemfridsbrott.) 10 års fängelse. På grund av att det inte förekommit någon strid innan mordet gör att det inte anses som mindre grovt. Att kvinnan i sitt berusade tillstånd känt sig manad att avsluta offrets liv för att få ett slut på äktenskapet och ta sig ur en hopplös situation förmildrar inte omständigheterna. 3 kap 1 § brottsbalken. Rätten anser inte att brottet motiverar till livstids straff.
D	2008-11-	21 år	Dotter till	Offret en man.	Kvinnan har	Rätten bedömer	31 kap 3§

o m 7	21		offret.	Matning med sömnpiller, samt kvävning. Erkänt gärningen.	vuxit upp med offret som är hennes pappa som missbrukar alkohol och av det kan bete sig aggressivt och elakt. Nära inpå mordet försökte kvinnan ta sitt eget liv, varpå pappan lovade att inte dricka mer, men gjorde det ändå. Samtidigt som hon ger honom tablettorna uttryckte ha att de kunde ta livet av dem både för dem hade inget att leva för. Detta gjorde henne besviken.	att kvinnan uppsåtligen dödat offret, pga. av de olika sätt kvinnan gjort det på och att det tog vis tid och anses ha förgåtts med viss planering. Men det framgår av rättspsykiatrisk undersökning att kvinnan begått mordet under en allvarlig psykisk störning, samt lider av en under undersökningen.	brottsbalken, Rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Mord 3 kap 1 § brottsbalken.
D o m 8	2009-07-02	56 år	Gift med offret. Först 1977 till 1983. Sen omgift 2008 fram tills gärningen.	Kvinnan har förnekat gärningen. Offret en man. 2 Knivhugg. Båda var vid tillfället väldigt berusade.	Kriminellt förflutet. Blivit dömd för rån samt för ofredande och skadegörelse, samtliga gärningar mot samma offer. Relationen bestod av mycket missbruk, varav kvinnan lämnat bort sin dotter till sin syster på 80-talet. Beskriver att hon och offret var mycket ensamma. Vittnen beskriver kvinna som uppkäftig och	Rätten anser att ett likgiltighets uppsåt för mordet föreligger pga. av hennes uttalande om att om han inte var död skulle hon eller någon annan skära halsen av honom, samt att misshandlat honom tidigare.	Mord, 10 års fängelse enligt 3 kap 1 § brottsbalken. Offret anses haft en skyddslös ställning pga. av berusning.

					ofta våldsamt mot offret och att offret verkade harmlöst.		
D o m 9	2009-09-29	60 år	Dotter till offret.	Kvinnan har erkänt gärningen, men hävdar dråp. Offret en kvinna. Hammare. Kvinnan minns att offret kom in i hennes rum och skrek och att hon inte kunde få ro. Hon minns inte exakt handlingen, men att hon står bredvid sin mamma med en hammare och ser allt blod, men minns inte att hon slagit. Offret låg och sov.	Har blivit utsatt för lång psykisk misshandel av offret som är hennes mamma. Ändå hjälper sin mamma och på grund av det blivit utbränd 2000. Mamman hade varit sjuk de senaste 20 åren och sängliggandes men kunde gå upp för toalettbesök. Vid tillfället för mordet var kvinnan på besök var att ta hand om mamman medans hennes bror åkte bort på semester. Även vid detta möte mötte kvinnan samma psykiska misshandel. Syskon vittnar om den långa psykiska misshandeln och att de inte är chockade över vad som nu hänt.	Rätten anser att kvinna haft uppsåt till gärningen och varit medveten om sitt handlande pga. av de uppgifter kvinnan lämnat vid sos samtalet samt vid polisförhör där hon medger att hon menat att döda offret.	Dråp, fängelse 6 år. 3 kap 2§ Brottsbalken. Pga. det som rätten anser som en livslång provokation från offrets sida, vilket bekräftas av syskonen till kvinnan, samt på grund av att kvinnan så fort hon insett vad hon faktiskt gjort direkt kontaktade sos för hjälp.
D o m 1	2010-07-22	35 år	Hade ett förhållande med ett av offren och vän med det	Kvinnor har inte angett inställningen till åtalet. Men erkänt gärningarna.	Kvinnan kopplades till de båda offren genom att hon enligt vittnen tänkt flytta ihop	Tillsammans med det som kvinnan själv berättat och alla bevis som man funnit på kvinnan, samt	Mord enligt 3 kap 1 § brottsbalken. Dömd till rättspsykiatrisk vård med

0			andra.	<p>Offren två män som mördats samma dag. Genom knivhugg. Första offret knivhöggs sex gånger och hade flera skärsår samt avvärjningsskador och mördades i sitt hem. Kvinnan använde en egen medtagen kniv. Det andra offret knivhöggs fyra gånger samt hade skärsår och blåmärken. Kvinnan använde en kniv som hon tagit från det första offrets hem. Det andra offret mördades i sitt hem. Kvinnan lämnade hans hem för att sen återvända och knivhugga honom ytterligare. Kvinnan hade tagit med sig offrets husnycklar. Offret höll emot dörren ett bra tag, men orkade inte. Beskrivningen av mordet har getts av kvinnan själv.</p>	<p>med den första, varpå denna sedan sagt att han ångrat sig. Det andra offret tycks ha agerat som ett slags stöd för kvinnan då han sagt till vittnen att hon var ensam och hade det svårt efter att hennes pappa dött. Kvinnan använde sig av en rollator trots att hon inte behövde, även dagen för mordet.</p>	<p>alla vittnen som kunnat koppla henne till platserna och personerna där mordet begåtts, anser rätten att kvinnan haft uppsåt att döda offren, men att hon begått mordet under inflytande av en allvarlig psykisk störning.</p> <p><i>Domen understryker att uppsåtsbegreppet s innebörd inte finns definierad och avgränsad i någon lagstiftning och att hur begreppet skall uppfattas är en fråga som framför allt utvecklats i doktrin och rättspraxis.</i></p>	särskild utskrivningsövning.
---	--	--	--------	---	--	---	------------------------------

